МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

КАФЕДРА ФІНАНСОВИХ РИНКІВ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА (ПРОЄКТ)

на тему: «СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ АВТОМОБІЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ»

Здобувача вищої освіти II рівня, II курсу, ФМДз-23-1 групи,
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»,
освітня програма «Управління фінансовою та страховою діяльністю»
_____ Копитко Лілії Володимирівни
(підпис)

Науковий керівник _____ Діденко Людмила Вікторівна, к.е.н., доцент
(підпис)

Керівник освітньо-професійної
програми _____ Чуницька Ірина Іванівна, д.е.н., професор
(підпис)

Допущено до захисту за рішенням кафедри фінансових ринків та технологій
протокол від «16» 01 2025 № 11

Завідувач кафедри _____ ***Береславська Олена Іванівна, д.е.н., професор***

Ірпінь – 2025

Реєстрація № 6 11.02.2025р. _____
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту _____ 03.02.2025р. _____
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 95 (відмінно) _____ 11.02.2025р. _____
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: _____ Терещенко О.І.
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії:

_____ Чумицька І.І.
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ Онищко С.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ Пернарівський О.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				11.02.2025р.
1.Доповідь	**від 0 до 10**	9		Дефенко О.В.
2. Роздатковий матеріал	**від 0 до 5**	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	**від 0 до 25**	25		Береславська О.Г. Чуницька І.І. Жилко С.В. Пернарівський О.В.
4. Апробація (участь у конференціях)	**від 0 до 10**	9		
РАЗОМ БАЛІВ	**від 0 до 50**	48		Приймостка І.О.
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	**від 0 до 100**	95		

Оцінювання кваліфікаційної роботи науковим керівником - 47 балів.

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
95	A	5 (відмінно)	11.02.2025р.	Береславська О.Г. Чуницька І.І. Жилко С.В. Пернарівський О.В. Приймостка І.О.

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	**A**	**5 (відмінно)**
80-89	**B**	**4 (добре)**
70-79	**C**	
60-69	**D**	**3 (задовільно)**
50-59	**E**	
35-49	**FX**	**2 (незадовільно)**

Факультет фінансів та цифрових технологій
Кафедра фінансових ринків та технологій
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Освітня програма «Управління фінансовою та страховою діяльністю»

Затверджую
Завідувач кафедри фінансових ринків
та технологій
_____Олена БЕРЕСЛАВСЬКА
«_12_» _грудня_ 2023

Завдання на кваліфікаційну роботу (проект)
здобувачу вищої освіти
Копитко Лілії Володимирівній

1. Тема кваліфікаційної роботи (проекту)
Стан та перспективи розвитку ринку автомобільного страхування
Затверджена наказом ректора від 26.12.2023 р. № 1732
2. Строк здачі закінченої роботи 30.10.2024р.
3. Мета роботи - закріплення теоретичних і практичних знань про сучасний стан та перспективи розвитку ринку автострахування в Україні.
Об'єкт дослідження - особливості розвитку сучасного ринку автострахування.
Предмет дослідження - ринок автострахування в Україні.
Орієнтована база дослідження - дані Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Національна асоціація страховиків України.
4. Вихідні дані до роботи: Закон "Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів", звіти Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України, аналітичні статті, звіти консалтингових компаній та наукові публікації, дані з вебсайтів страхових компаній.
5. Перелік графічного матеріалу: Таблиці – 5 шт., Рисунки – 12 шт.
6. Зміст випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (перелік питань за кожним розділом)
1) Теоретичні засади розвитку автотранспортного страхування;
2) Аналіз сучасного стану ринку автомобільного страхування в Україні;
3) перспективи розвитку автотранспортного страхування в Україні.

7. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної (дипломної)роботи	Строк виконання етапів робот	
		За планом	Фактичн
1	2	3	4
1	Підготовка 100 % кваліфікаційної роботи та подання її на перевірку науковому керівнику	30.10.2024 р.	30.10.2024р.
2	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника та подання її на повторну перевірку керівнику	15.11.2024 р.	15.11.2024р.
3	Попередній захист кваліфікаційної роботи	16-30.12.2024 р.	30.12.2024р.
4	Отримання відгуку наукового керівника кваліфікаційної роботи	11-16.12.2024 р.	15.12.2024р.
5	Рецензування кваліфікаційної роботи	02-10.01.2025 р.	10.01.2025р.
6	Надання кваліфікаційної роботи для перевірки на плагіат	18.11.2024 р.- 12.12.2024 р.	11.12.2024р.
7	ЗАХИСТ	11. 02.2025 р.	11.02.2025р.

8. Дата видачі завдання 15.12.2023 р.

9. Науковий керівник кваліфікаційної роботи (проекту) _____ (підпис) Діденко Л.В. (прізвище, ініціали)

10. Гарант освітньо-професійної програми _____ (підпис) Чуницька І.І. (прізвище, ініціали)

11. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти _____ (підпис) Копитко Л.В. (прізвище, ініціали)

Відгук керівника на випускну кваліфікаційну роботу
«Стан та перспективи розвитку ринку автомобільного страхування в Україні»
Копитко Лілії Володимирівни

Автострахування, як частина загальної страхової інфраструктури, сприяє підвищенню ефективності у різних сферах економіки. Його розвиток має велике значення в умовах інтеграції України у світове співтовариство. Прогрес у сфері страхування в Україні має базуватися на аналізі й адаптації досвіду розвинених країн, які мають багаторічну практику організації страхового ринку, законодавчого регулювання діяльності страховиків та диверсифікації страхових продуктів. Разом із цим виникає необхідність постійного реформування та адаптації ринку автомобільного страхування до мінливих умов сьогодення. То ж актуальність теми даної кваліфікаційної роботи не викликає жодних сумнівів.

Слід зазначити, що робота має логічну структуру та складається з трьох розділів. Перший розділ присвячено дослідженню теоретичних засад розвитку автотранспортного страхування. У другому розділі автором здійснено оцінку сучасних тенденцій розвитку страхування автотранспортних засобів, проведено аналіз страхових показників та структурних складових ринку автотранспортного страхування в Україні. Третій розділ роботи присвячений визначенню перспектив розвитку автотранспортного страхування в Україні. Поставленої мети автор досягнув завдяки використанню ряду наукових методів, серед яких: загальнонаукові методи, аналіз, синтез, порівняння та статистичний аналіз, що дозволили всебічно охарактеризувати сучасний стан ринку автотранспортного страхування в Україні та окреслити перспективи його подальшого розвитку.

Інформаційну базу дослідження склали законодавчі та нормативно-правові акти, статистичні дані, наукові публікації і монографічні видання вітчизняних і зарубіжних учених, присвячені проблемам автомобільного страхування в Україні. За підсумками проведеного дослідження автором зроблені висновки, що мають певне практичне значення.

В цілому кваліфікаційна робота виконана автором самостійно, на належному рівні та згідно встановлених нормативних вимог, тому рекомендується до захисту з оцінкою «відмінно».

Керівник випускної
кваліфікаційної роботи _____ к.е.н., доцент Діденко Л.В.
(підпис)

Висновок кафедри про випускну кваліфікаційну роботу

Випускна кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти Копитко Л. В. після попереднього захисту розглянута на засіданні кафедри (протокол № 10 від « 10 » грудня 2024) та допущена до захисту на екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри _____ Бересславська О.Ю.
(підпис) (прізвище, ініціали)

РЕЦЕНЗІЯ

на випускну кваліфікаційну роботу (проєкт)

здобувача вищої освіти Державного податкового університету

КОПИТКО ЛІЛІЇ ВОЛОДИМИРІВНИ

(прізвище, ім'я, по батькові)

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ АВТОМОБІЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

(назва теми)

Страхування як досить ефективний інструмент державної політики дозволяє мінімізувати економічні втрати, що допомагає зберегти економічний суверенітет держави.Однією з головних умов прогресивного функціонування будь-якої економіки є її ефективний транспортний комплекс. Висока значимість автотранспорту безпосередньо визначаєйого взаємозв'язок з розвитком економіки країни в цілому й забезпеченням її економічної безпеки. Основним призначенням автотранспортної галузі є перевезення людей і вантажів, а економічна ефективність такого перевезення визначається його витратами, які різко зростають внаслідок дорожньо-транспортних пригод.

Розгортання фінансово-економічної кризи в останні роки в Україні значною мірою вплинуло на стан фінансових ринків, в тому числі – ринок страхових послуг, значно скорочуючи його обсяги. Між тим, розвиток автотранспортного страхування є запорукою посилення безпеки населення та мінімізації негативних наслідків дорожньо-транспортних пригод. Місткість ринку страхування транспортних засобів в Україні залишається значною, незважаючи на поглиблення кризових явищ в економіці. Головним фактором розвитку автострахування в країні є значна щільність транспортної системи, обумовлена географічним положенням, прискорене зростання обсягів транспортних перевезень всередині самої країни та за її межі, значне нарощування парку приватних автомобілів в період економічного зростання. Ці фактори стали ключовими для розвитку страхування автотранспортних засобів. То ж автомобільного страхування залишається на сьогодні досить актуальною.

Кваліфікаційна робота, подана на рецензування, виконана у відповідності до поставленої мети. Структура і зміст викладеного матеріалу повністю відповідають назві теми, а також спеціальності здобувача.У процесі дослідження автором використовувалась відповідна сукупність загальнонаукових та спеціальних методівнаукового пізнання, зокрема: літературний аналіз – вивчення наукових статей, книг, журналів, що висвітлюють аспекти розвитку ринку автотранспортного страхування; аналіз статистичних даних – вивчення статистичних звітів та даних, що стосуються

обсягів портфеля автотранспортного страхування на ринку страхуваннята їх вартості, динаміки змін тощо. У дослідженні було розглянуто основні проблеми та напрямки розвиткустрахування автотранспортних засобів. Серед основних напрямків розвиткустрахування автотранспортних засобів в Україні слід виділити:удосконалення податкового, антимонопольного, кримінальногозаконодавства, що регулює не тільки автострахування, але й сферустрахування взагалі; удосконалення правових засад захисту прав споживачів послуг автострахування, а саме впорядкувати ліцензування діяльностістраховиків.

Результати дослідження обумовлюють практичну значущість роботи, що визначається можливістю використання запропонованих механізмів покращенняавтотранспортних ризиків пов'язане з глибокими економічними і соціальними змінами, що відбуваються в суспільстві в зв'язку з масовою автомобілізацією, зростанням парку автомобілів і інтенсивності дорожнього руху, а також величезними матеріальними втратами в результаті дорожньо-транспортних пригод (ДТП).В кваліфікаційній роботі проведена оцінка параметрів розвитку ринку автотранспортного страхуванняйого перспективи та недоліки.Табличний та ілюстраційний матеріал є сучасним та повному обсязі розкриваєаналітичну складову досліджуваного ринку.

За результатамидослідження сформульовані висновки та рекомендації щодо можливостей та викликів для розвитку ринку автотранспортного страхування. Результати даного дослідження можуть бути використанні страховиками та страховими компаніями для прийняття рішень щодо перспектив розвитку в сфері автотранспортного страхування, урядовими та регуляторними органами для розробки політик та законодавства, спрямованих на регулювання страхового ринку та забезпечення його стабільності.

Зміст кваліфікаційноїроботи викладений на достатньомутеоретичному рівні, має практичне значення, достатньо глибоко в логічнійпослідовності викладені питання щодо перспектив розвитку ринку автомобільного страхування в Україні. Вцілому кваліфікаційнаробота відповідає встановленим вимогам і заслуговує оцінки 5 «відмінно».

Рецензент _ к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Національної академії статистики, обліку та аудиту

(науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

О.М. Борісова

(підпис, М.П.) (ініціали, прізвище)

«29» грудня 2024 р.

АНОТАЦІЯ

Копитко Л.В. «*Стан та перспективи розвитку ринку автомобільного страхування».*

У дипломній роботі досліджено сучасний стан ринку автомобільного страхування в Україні, його структуру, основні тенденції розвитку та проблеми. Проаналізовано чинники, що впливають на попит і пропозицію страхових послуг у сегменті ОСЦПВ та КАСКО, а також оцінено конкурентне середовище серед страхових компаній.

Особлива увага приділена впливу законодавчих змін, цифровізації послуг, зростанню ролі електромобілів та телематики на розвиток ринку. Проведено порівняння з міжнародним досвідом, визначено можливості адаптації європейських стандартів та інновацій до українського ринку.

На основі проведеного аналізу запропоновано перспективні напрями розвитку ринку автомобільного страхування, включно з рекомендаціями щодо підвищення довіри клієнтів, удосконалення регулювання та впровадження новітніх технологій.

Робота може бути корисною для страхових компаній, регуляторних органів, науковців та студентів, які вивчають економіку та страхування.

Ключові слова: автомобільне страхування, ОСЦПВ, КАСКО, цифровізація, страхові компанії, регуляторне середовище, перспективи розвитку.

ANNOTATION

Kopyutko L.V/ "The Current State and Prospects for the Development of the Motor Insurance Market".

This thesis examines the current state of the motor insurance market in Ukraine, its structure, key development trends, and challenges. It analyzes the factors influencing the demand and supply of insurance services in the segments of compulsory motor third-party liability insurance (CMTPL) and voluntary comprehensive insurance (CASCO), as well as evaluates the competitive environment among insurance companies.

Special attention is given to the impact of legislative changes, digitalization of services, the growing role of electric vehicles, and telematics on market development. A comparison with international experience is provided, highlighting opportunities to adapt European standards and innovations to the Ukrainian market.

Based on the conducted analysis, the thesis proposes promising directions for the development of the motor insurance market, including recommendations for enhancing customer trust, improving regulatory frameworks, and implementing advanced technologies.

The research can be useful for insurance companies, regulatory authorities, scholars, and students studying economics and insurance.

Keywords: motor insurance, CMTPL, CASCO, digitalization, insurance companies, regulatory environment, development prospects.

ЗМІСТ

ВСТУП……9

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ АВТОТРАНСПОРТНОГО СТРАХУВАННЯ……..…….11

1.1. Сутність, види, форми та особливості страхування автотранспортних засобів в Україні…….11

1.2. Нормативно-правове регулювання автотранспортного страхування в Україні……18

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ РИНКУ АВТОМОБІЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ……...24

2.1. Оцінка сучасних тенденцій розвитку страхування автотранспортних засобів в Україні…….24

2.2. Аналіз страхових показників та структурних складових ринку автотранспортного страхування в Україні……..30

2.3. Оцінка сучасних критеріїв оптимальності автотранспортного страхування в Україні……44

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АВТОТРАНСПОРТНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ……...49

ВИСНОВКИ…….55

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ……58

Додатки…… 61

ВСТУП

Актуальність розвитку страхування автотранспорту пояснюється тим, що стрімке зростання кількості автомобілів в Україні призводить до збільшення числа дорожньо-транспортних пригод та пов'язаних із ними збитків, що завдаються життю, здоров'ю та майну громадян. Щоденне зростання кількості аварій підкреслює, що відсутність страхування автомобіля створює суттєві ризики.

Автострахування, як частина загальної страхової інфраструктури, сприяє підвищенню ефективності у різних сферах економіки. Його розвиток має велике значення в умовах інтеграції України у світове співтовариство. Прогрес у сфері страхування в Україні має базуватися на аналізі й адаптації досвіду розвинених країн, які мають багаторічну практику організації страхового ринку, законодавчого регулювання діяльності страховиків та диверсифікації страхових продуктів.

Серед основних проблем страхування цивільної відповідальності власників автомобілів є ставлення багатьох автовласників до Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів». Хоча закон був прийнятий у 2004 році й набрав чинності у 2005 році, значна частина власників транспорту досі ігнорує його положення.

Мета дослідження – закріплення теоретичних і практичних знань про сучасний стан та перспективи розвитку ринку автострахування в Україні.

Для досягнення цієї мети поставлені наступні *завдання*:

- визначити необхідність і сутність автотранспортного страхування;

- проаналізувати розвиток автострахування в Україні;
- виявити основні проблеми його розвитку;
- розробити рекомендації щодо вдосконалення умов страхування транспортних засобів.

Предмет дослідження – ринок автострахування в Україні.

Об'єкт дослідження – особливості розвитку сучасного ринку автострахування.

Практичне значення результатів полягає у запропонованих наукових напрямах для вдосконалення автотранспортного страхового ринку України, розробці моделей регулювання у контексті глобалізації страхових відносин, підвищення ефективності управління та адаптації до економічної нестабільності. Отримані рекомендації можна застосовувати у роботі страхових компаній та в освітніх програмах із дисципліни «Страхування», зокрема в частині транспортного страхування.

Особистий внесок автора включає дослідження ринку автотранспортного страхування в Україні, аналіз світового досвіду та розробку пропозицій для вдосконалення державного регулювання цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів. Це охоплює методи управління ринком автострахування та забезпечення страхового захисту при транспортних ризиках.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ АВТОТРАНСПОРТНОГО СТРАХУВАННЯ

1.1. Сутність, види, форми та особливості страхування автотранспортних засобів в Україні

Діяльність сучасного суспільства неможливо уявити без використання транспортних засобів, які є джерелом підвищеної небезпеки й потребують впровадження механізмів захисту та безпеки. Одним із таких механізмів є страхування, що об’єднується під загальним поняттям "транспортне страхування" та включає різні види залежно від типу транспорту: морське, річкове, наземне, повітряне та комбіноване. Найпоширенішим видом страхування є страхування автомобільного транспорту.

Автотранспортні ризики складають 40–80% страхового портфеля більшості компаній. Постійне зростання автомобілізації та кількості аварій в Україні створює об’єктивну потребу у формуванні ефективного страхового захисту для автомобілів, а також для життя та здоров’я людей. Тому автострахування займає одну з провідних позицій серед інших видів добровільного страхування.

Автотранспортне страхування об’єднує різні напрями страхових послуг. На думку С. С. Осадця, це узагальнене поняття, що включає страхування всіх видів транспортних ризиків, таких як страхування самих транспортних засобів, вантажів, а також відповідальності. В. Д. Базилевич відносить до автострахування послуги, що забезпечують захист від ризиків, пов’язаних із пошкодженням або знищенням транспорту, а також відповідальність за шкоду, завдану майну, життю й здоров’ю третіх осіб, водія й пасажирів.

Н. В. Приказюк визначає автострахування як комплекс страхових послуг, спрямованих на захист майна та відповідальності, що виникають під час експлуатації транспорту. В. М. Стецюк розглядає систему автострахування як

складний механізм економічних відносин, спрямованих на формування й розподіл страхового фонду для захисту інтересів усіх учасників транспортного процесу.

Економічний розвиток України спричинив активізацію виробництва, торгівлі та зростання мобільності громадян, що збільшило попит на транспортні засоби. Наразі автомобільний парк країни перевищує 9 мільйонів одиниць, і цей показник продовжує зростати завдяки зростанню платоспроможності громадян і розвитку кредитування та страхування.

Держава також зацікавлена у розвитку страхування автотранспорту через його важливе соціальне значення, особливо у сфері страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів.

Наземний транспорт є найбільш доступним і водночас найбільш небезпечним видом транспорту для людей. На відміну від водного чи повітряного транспорту, ризики контакту людини з автомобільним транспортом значно вищі. Автомобільний транспорт створює ризики як для довкілля, так і для життя та здоров’я людей, а також сам часто стає об’єктом ушкодження.

Значний вплив на страховий ринок України має економічна ситуація в країні. Серед ключових проблем варто виокремити відсутність стратегічних змін у законодавстві, низький рівень власного капіталу страховиків, високі ризики інфляції та девальвації, а також обмежену купівельну спроможність населення, що призводить до слабкого попиту на страхові послуги.

Страховик зацікавлений у тому, щоб ризики, застраховані за договором, не реалізувалися. У цьому випадку він зберігає сплачену страхувальником премію як дохід. Для зменшення ймовірності страхових виплат страховик використовує кілька підходів:

1. Стимулювання запобіжних заходів: спонукає страхувальників до зниження ризиків шляхом впровадження профілактичних заходів.

2. Розширення кола страхувальників: чим більше клієнтів застраховано, тим нижчий загальний ризик для страховика. У такій ситуації

індивідуальна ймовірність настання страхового випадку зменшується, що дозволяє страховикові зберегти частину страхових премій.

Економічний інтерес страхувальника:

Страхувальник прагне захистити себе від фінансових втрат у випадку реалізації ризику. Для цього він:

- Сплачує страхову премію, аби перекласти частину чи весь ризик на страховика.
- Усвідомлює, що у разі ненастання страхового випадку сплачені кошти не повертаються, що є своєрідною платою за економічний спокій.

Використання терміну "страховий продукт":

Зміна термінології з "страхової послуги" на "страховий продукт" відображає сучасний підхід до страхування, орієнтований на клієнта. Страховий продукт охоплює не лише саму послугу (відшкодування втрат), а й додаткові елементи, як-от консультації, підтримка, супутні сервіси тощо.

Такий підхід відповідає міжнародним стандартам і сприяє більш гнучкому формуванню страхових пропозицій, адаптованих до потреб клієнтів.

Для забезпечення стабільного розвитку страхової галузі, посилення системи захисту прав споживачів і створення стійкої інфраструктури необхідний комплексний підхід. Одним із важливих кроків є прийняття Верховною Радою України законопроєкту «Про внесення змін до деяких законів України щодо державного регулювання ринків фінансових послуг». Цей документ передбачає:

- посилення принципів захисту прав споживачів фінансових послуг;
- підвищення вимог до реклами фінансових продуктів;
- впровадження електронного документообігу між фінансовими установами й клієнтами;
- нормування процедур реорганізації й закриття небанківських фінансових установ;
- передачу портфелів договорів страхових послуг;
- посилення державного контролю за діяльністю небанківських установ.

Девальвація національної валюти є додатковим викликом для страхового ринку. Щоб мінімізувати негативний вплив коливань валютного курсу, слід удосконалити правила використання іноземної валюти в страхових операціях, зокрема:

- спростити процедури купівлі іноземної валюти;
- дозволити страховим компаніям формувати частину страхових резервів в іноземній валюті за договорами, не пов’язаними зі страхуванням життя.

Ці заходи сприятимуть підвищенню платоспроможності страховиків і рівня захисту клієнтів.

Грошово-кредитна політика відіграє важливу роль у розвитку страхової галузі, адже вона охоплює як державні фінанси, так і реальний сектор економіки. У нинішніх умовах слід зосередити зусилля на:

- залученні внутрішніх та іноземних інвестицій;
- стимулюванні використання кредитів для розвитку реального сектора економіки;
- підтримці інноваційної діяльності;
- формуванні довгострокових фінансових ресурсів.

Страхування транспортних засобів є однією з ключових галузей страхування. Його об’єктом є механізовані та інші транспортні засоби. Залежно від способу перевезення, транспортне страхування поділяється на наземне, річкове, морське й повітряне.

Наземний транспорт, як джерело підвищеної небезпеки, несе ризики для навколишнього середовища, особливо для життя та здоров’я людей. Водночас сам транспортний засіб є об’єктом, який часто зазнає ушкоджень.

Страхування транспортних засобів називається "каско", а страхування вантажів – "карго". Для громадян страхування наземного транспорту проводиться лише на добровільній основі, за винятком виїздів за кордон. На страхування приймаються транспортні засоби, які зареєстровані в органах ДАІ. Страховики пропонують добровільне страхування автотранспорту, причепів,

обладнання та приладдя, що належать як юридичним, так і фізичним особам. Зазвичай "авто-каско" охоплює транспорт у технічно справному стані.

Основні страхові ризики:

- пошкодження або знищення об’єкта страхування внаслідок ДТП чи інших випадків під час руху;
- ушкодження, спричинені протиправними діями третіх осіб;
- наслідки стихійних лих (бурі, повені, землетруси тощо);
- угін або викрадення транспортного засобу, причепів, обладнання.

Види страхування:

1. Покриття збитків через ДТП.
2. Захист від крадіжки або навмисного пошкодження.
3. Страхування на випадок природних катаклізмів.
4. Викрадення транспорту або його обладнання.

Особливості укладання договору:

Страхова сума визначається відповідно до вартості транспортного засобу на день укладення договору з урахуванням зносу. Для її розрахунку використовуються рахунки торгових організацій, біржові ціни або висновки експертів страхової компанії.

У разі настання страхового випадку страхувальник зобов’язаний негайно повідомити про це органи ДАІ та страхову компанію. Страховик має три дні для огляду об’єкта страхування і складання відповідного акту за участю страхувальника, винної особи та свідків.

Випадки відмови у виплаті:

Страхове відшкодування не надається за таких умов:

- водій був у стані алкогольного чи наркотичного сп’яніння;
- транспорт експлуатувався у аварійному стані;
- керування транспортом особою без відповідної категорії прав;
- порушення Правил дорожнього руху або вимог пожежної безпеки.

Інші обмеження:

Страховик не відшкодовує збитки, якщо вони спричинені:

- військовими діями, громадськими заворушеннями чи конфіскацією;
- радіаційним ураженням або застосуванням атомної енергії;
- участю транспортного засобу в змаганнях;
- зносом транспортного засобу чи його деталей.

Страхування транспортних засобів є важливим інструментом захисту майнових інтересів власників, забезпечуючи фінансову безпеку в разі непередбачуваних подій.

Договір страхування, як правило, укладається на один рік і може бути оформлений на користь страхувальника або іншої особи, яку страхувальник уповноважує використовувати транспортний засіб відповідно до чинного законодавства.

У міжнародній практиці страхування транспорту виділяють три основні види правил і відповідних полісів:

1. Англійський поліс (Ллойда) – базується на правилах, що діють у Великій Британії, США, Японії, Канаді, Австралії.

2. Німецький поліс (Гамбурзький) – орієнтований на правила, що застосовуються в Німеччині, Скандинавії та Росії.

3. Південний поліс (Марсельський) – використовується в Італії, Іспанії та Франції.

Умови договору страхування вантажу "авто-карго":

1. Відповідальність за всі ризики Відшкодовуються збитки від пошкодження або повної загибелі вантажу з будь-яких причин, за винятком військових ризиків, радіаційного впливу, навмисних дій страхувальника чи специфічних ризиків, пов’язаних із властивостями вантажу. Деякі з таких ризиків можуть бути застраховані за додаткову премію.

2. Відповідальність за окрему аварію Покриваються збитки через пошкодження або загибель вантажу внаслідок таких випадків, як:

- зникнення транспортного засобу;
- зіткнення або загибель транспорту;

- удар об нерухомі об'єкти, обвал мостів, вибух, пожежа;
- заходи з порятунку вантажу чи гасіння пожежі.

3. Без відповідальності за пошкодження (окрім загибелі) Відшкодовуються лише збитки від повної загибелі всього або частини вантажу. Умови аналогічні другому випадку, проте пошкодження вантажу не покриваються.

Страховик починає відповідати за вантаж із моменту його отримання зі складу в пункті відправлення до доставки на склад вантажоотримувача. Максимальний термін відповідальності – 60 днів після розвантаження судна в кінцевому порту призначення.

Перспективи розвитку ринку страхування в Україні:

Майбутнє страхового ринку залежить від удосконалення законодавства, яке регулює не лише страхування, а й суміжні сфери – медичне та пенсійне страхування, іпотеку, страхування життя, банківську діяльність. Крім того, важливим фактором є підвищення страхової культури та довіри до страховиків.

На ринку автотранспортного страхування в Україні представлені такі продукти:

- Обов’язкове страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (ОСЦПВ);
- КАСКО;
- "Зелена картка" для міжнародних перевезень.

Попри фінансово-економічну кризу, спостерігається позитивна динаміка у вигляді зростання страхових премій і виплат, а також підвищення конкуренції серед страховиків завдяки концентрації ринку.

Майбутній успіх автострахування пов’язаний із впровадженням інноваційних технологій для залучення нових клієнтів і утримання вже наявних.

Додаткові послуги, що надаються страховими компаніями, сприяють зміцненню їхніх позицій на ринку та диверсифікації страхових продуктів.

Ефекти від надання додаткових послуг:

1. Збільшення кількості договорів. Прискорюється укладання нових договорів, чи ростає частка повторних договорів, що свідчить про тривалі взаємини зі страхувальниками.
2. Підвищення лояльності клієнтів. Покращуються стосунки з постійними клієнтами, що формує довгострокові взаємини або кількість звернень клієнтів за консультаціями до фахівців компанії є показником їх довіри та задоволеності послугами.
3. Зростання обсягів страхової премії. Хоча точний приріст страхової премії через надання додаткових послуг важко визначити, їх вплив позитивний за відносно стабільного стану інших факторів (ціни, реклама, маркетинг, імідж компанії).

Додаткові сервіси дозволяють страховим компаніям розширити спектр послуг і залучити ширше коло клієнтів. Це не лише зміцнює конкурентні позиції страховиків, але й сприяє їх адаптації до змін у попиті на ринку.

Надання додаткових послуг є стратегічним інструментом для залучення та утримання клієнтів, формування позитивного іміджу компанії, а також підвищення фінансових результатів за рахунок зростання обсягів страхових премій і довгострокових відносин із клієнтами.

1.2. Нормативно-правове регулювання автотранспортного страхування в Україні

Автотранспортне страхування є важливою складовою забезпечення правової і фінансової безпеки учасників дорожнього руху в Україні. Ця галузь страхування регулюється комплексом нормативно-правових актів, які встановлюють порядок, умови та відповідальність за страхування транспортних засобів і зобов'язань власників.

Основні законодавчі акти Закон України "Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів" (ОСЦПВ).

Цей закон, ухвалений 1 липня 2004 року, визначає правові засади обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності (ОСЦПВ). Він зобов'язує всіх власників транспортних засобів укладати договір страхування, що забезпечує компенсацію шкоди, завданої третім особам у результаті дорожньо-транспортної пригоди (ДТП). Основні положення:

- Обов'язковість наявності поліса ОСЦПВ для всіх транспортних засобів, що беруть участь у дорожньому русі.
- Визначення максимальних сум виплат за шкоду майну і здоров'ю постраждалих.
- Можливість використання європротоколу для спрощеного оформлення ДТП без залучення поліції.

Транспортні засоби є джерелом підвищеної небезпеки, що створює ризики для життя, здоров'я та майна громадян. Одним із засобів захисту матеріальних інтересів постраждалих у дорожньо-транспортних пригодах є страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів. Цей вид страхування, що широко використовується у світі, забезпечує компенсацію збитків через страхову компанію, що дозволяє потерпілим оперативно отримувати відшкодування незалежно від фінансового стану винуватця ДТП.

Мета страхування цивільної відповідальності

Страхування цивільної відповідальності спрямоване на гарантування відшкодування збитків власнику транспортного засобу у випадках, коли він зобов’язаний компенсувати шкоду, завдану третім особам.

В Україні цей вид страхування є обов’язковим. Його основна мета – захист інтересів потерпілих у ДТП. Спочатку регулювання здійснювалося Указом Президента України від 1994 року та постановами Кабінету Міністрів, однак прийняття Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової

відповідальності власників наземних транспортних засобів» (2004 р.) стало важливим кроком у вдосконаленні цієї сфери.

Прийнятий у 1996 році, цей закон регулює загальні принципи функціонування страхового ринку, включаючи добровільне страхування автомобілів (КАСКО). Він встановлює:

- Основні вимоги до договорів страхування.
- Правила діяльності страхових компаній, їх фінансову стійкість і відповідальність.
- Механізми захисту прав страхувальників.

Постанова Кабінету Міністрів №124 від 21 лютого 2002 року визначає порядок і умови обов'язкового страхування відповідальності власників транспортних засобів. Вона встановлює:

- Перелік страхових ризиків.
- Максимальні розміри страхових виплат.
- Механізми взаємодії між учасниками страхування та державними органами.

НБУ, як регулятор страхового ринку, контролює діяльність страхових компаній, їх ліцензування та фінансову звітність. Вимоги НБУ забезпечують прозорість і надійність ринку страхування.

Основні положення Закону

Закон запроваджує систему захисту постраждалих у ДТП та регламентує порядок відшкодування завданих збитків. Зокрема:

- Постраждалий має право звернутися до будь-якої страхової компанії винуватця ДТП.
- Установлюються механізми компенсації збитків, завданих життю, здоров’ю або майну постраждалих.
- Передбачено чіткий порядок виплат у разі загибелі або травмування постраждалих.

Сутність і складові договору страхування

Договір страхування – це письмова угода між страхувальником і страховиком, яка передбачає обов’язок страховика виплатити компенсацію у разі настання страхового випадку, а страхувальника – своєчасно сплачувати страхові платежі та виконувати інші умови договору.

Основні елементи договору страхування:

– Назва документа.
– Дані про страховика (назва, адреса).
– Інформація про страхувальника та застраховану особу (ПІБ, адреса, дата народження).
– Відомості про вигодонабувача.
– Предмет договору.
– Розмір страхової суми.
– Перелік страхових випадків.
– Страхові платежі та строки їх сплати.
– Страховий тариф.
– Строк дії договору.
– Порядок зміни та припинення дії договору.
– Умови виплат.
– Підстави для відмови у виплаті.
– Права, обов’язки та відповідальність сторін.
– Інші умови за домовленістю.
– Підписи сторін.
– Укладання договору

Страхувальник подає письмову заяву, а страховик може запитати фінансові документи, такі як баланс чи довідка про стан, для оцінки ризиків. Договір укладається лише за умови проходження транспортним засобом обов’язкового технічного контролю. Термін дії договору не перевищує періоду до наступного технічного огляду, згідно з Законом України «Про дорожній рух».

Обов’язкове страхування цивільної відповідальності є важливою складовою системи безпеки дорожнього руху та гарантією захисту прав і інтересів усіх учасників дорожнього процесу.

Факт укладення договору страхування підтверджується видачею страхового свідоцтва (поліса або сертифіката), яке є офіційною формою договору страхування. Договір набуває чинності з моменту внесення першого страхового платежу, якщо інше не зазначено в його умовах.

Закон визначає обов’язки страховиків, серед яких – надання інформації до Державної автомобільної інспекції (ДАІ) Міністерства внутрішніх справ України про укладені договори обов’язкового страхування цивільної відповідальності для транспортних засобів, що проходять обов’язковий технічний контроль.

На сучасному етапі розвитку автострахування в Україні важливим є впровадження гарантійного механізму для добровільного страхування КАСКО. Це можна реалізувати через створення окремого гарантійного фонду для цього виду страхування або включення його до загального страхового гарантійного фонду.

Добровільне страхування автомобілів (КАСКО) регулюється договорами між страхувальником і страховиком. На відміну від ОСЦПВ, КАСКО покриває ризики, пов'язані із пошкодженням, викраденням або знищенням транспортного засобу, незалежно від вини страхувальника. Основи КАСКО визначені у Законі "Про страхування".

Застосування міжнародного досвіду функціонування гарантійних фондів в обов’язковому автострахуванні може бути корисним. Для цього варто:

1. Посилити вимоги до страховиків, які займаються обов’язковим страхуванням, підвищивши надійність їх фінансової діяльності.

2. Збалансувати ліміти відповідальності страховиків із ризиками, які вони покривають за договорами обов’язкового страхування.

3. Підвищити ефективність управління солідарними фінансовими ресурсами, які розміщені в гарантійному фонді.

Для України, як члена міжнародної системи автомобільного страхування "Зелена картка", вдосконалення гарантійного механізму є ключовим кроком у наближенні до європейських стандартів. Це дозволить поліпшити практику надання страхових послуг як за внутрішніми договорами, так і в межах міжнародного страхування.

Згідно з Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, у сфері автотранспортного страхування поступово впроваджуються європейські норми. Зокрема, використання європротоколу спрощує оформлення ДТП, а також підвищує відповідальність і прозорість страхових компаній.

Європейський вектор розвитку передбачає впровадження високих стандартів якості, прозорості та надійності страхових послуг. Удосконалення системи обов’язкового страхування цивільної відповідальності сприятиме підвищенню довіри клієнтів до страховиків, а також збільшенню конкурентоспроможності України на міжнародному страховому ринку.

Нормативно-правове регулювання автотранспортного страхування в Україні є складною, але ефективною системою, що спрямована на захист прав водіїв і постраждалих у ДТП. Законодавчі та підзаконні акти, а також діяльність МТСБУ забезпечують функціонування ринку страхування на високому рівні. Подальше вдосконалення цієї системи через інтеграцію європейських стандартів сприятиме підвищенню довіри до страхових послуг і зміцненню безпеки дорожнього руху.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ РИНКУ АВТОМОБІЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

2.1. Оцінка сучасних тенденцій розвитку страхування автотранспортних засобів в Україні

Ринок автострахування в Україні демонструє стійкі тенденції до зростання та розвитку, незважаючи на економічні виклики. Ринок автострахування в Україні як сегмент страхового ринку відіграє важливу роль у забезпеченні фінансової стабільності учасників дорожнього руху та відшкодуванні збитків, завданих внаслідок дорожньо-транспортних пригод. Ключові тенденції розвитку ринку автострахування в Україні відзначаються значними змінами, які відображаються як на самій галузі, так і на поведінці споживачів, а саме:

1) Одна з головних тенденцій — це зростання прозорості та конкуренції . Завдяки посиленню регуляторного контролю, впровадженню нових технологій та розвитку електронних сервісів, страхові компанії змушені адаптувати свої стратегії, що призводить до більшої відкритості в їх діяльності, що у свою чергу, стимулює конкуренцію, що вигідно покупцям, останні компанії розширюють спектр своїх товарів і знижують тарифи, виробляючи їх більш доступними.

2) Іншою важливою тенденцією є диверсифікація страхових продуктів - крім обов'язкового автоцивільного страхування (ОСЦПВ), спостерігається зростання попиту на додаткові види страхування, такі як КАСКО, страхування життя та здоров'я водія та пасажирів, страхування вантажів тощо. Страхові компанії активно розробляють індивідуальні страхові програми, що відповідають потребам різних категорій клієнтів [1, с. 158].

3) Цифрова трансформація також займає важливе місце серед тенденцій розвитку. Впровадження нових цифрових технологій, таких як онлайн-калькулятори, мобільні додатки та електронний документообіг, дозволяє суттєво спростити процеси викладання договорів, оформлення страхових

випадків та взаємодії зі страховиками, що забезпечує зручність та оперативність для споживачів, скорочуючи час на оформлення полісів та підвищуючи рівень задоволеності клієнтів.

4) Розвиток телематичних технологій є ще однією важливою тенденцією. Використання телематичних пристроїв дозволяє зібрати детальну інформацію про стиль водіння, пройдену відстань, час отримання та інші фактори, що впливають на ймовірність ДТП, що дає змогу страховим компаніям розробляти індивідуальні страхові тарифи, що враховують реальні ризики, а також програму лояльності для безпечних водіїв, що стимулює їх до обережної їзди.

5) Зростає також роль МТСБУ (Моторного транспортного страхового бюро України) **-** організація є ключовим елементом системи обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності, що забезпечує виплати потерпілим у ДТП, особливо у випадках неплатоспроможності страхувальника. МТСБУ займає важливу роль у стабілізації та підвищенні довіри до страхових компаній, забезпечуючи належний захист потерпілим у дорожніх пригодах [1, с. 163].

Таким чином, ринок автострахування в Україні має значний потенціал для подальшого розвитку. Зростання конкуренції, впровадження нових технологій та зміна потреб клієнтів стимулюють страхові компанії до постійного вдосконалення своїх продуктів та сервісів. Для успішного розвитку ринку необхідно забезпечити стабільне економічне середовище, прозорість та ефективність регулювання, а також підвищувати фінансову грамотність населення.

Страхування автотранспортних засобів є одним з важливих сегментів страхового ринку України, оскільки забезпечує захист майнових інтересів як громадян, так і підприємств у разі настання непередбачуваних ситуацій. Сучасний стан ринку страхування автомобілів демонструє значний вплив економічних та політичних факторів, зокрема, через обмежену купівельну спроможність населення і вплив воєнного стану на загальний економічний

клімат. Проведення загального аналізу страхового ринку дозволяє оцінити динаміку цього сегмента, виділити основні тенденції розвитку та визначити ключові виклики, що впливають на діяльність страхових компаній у сфері страхування автотранспортних засобів в Україні (рис.2.1).

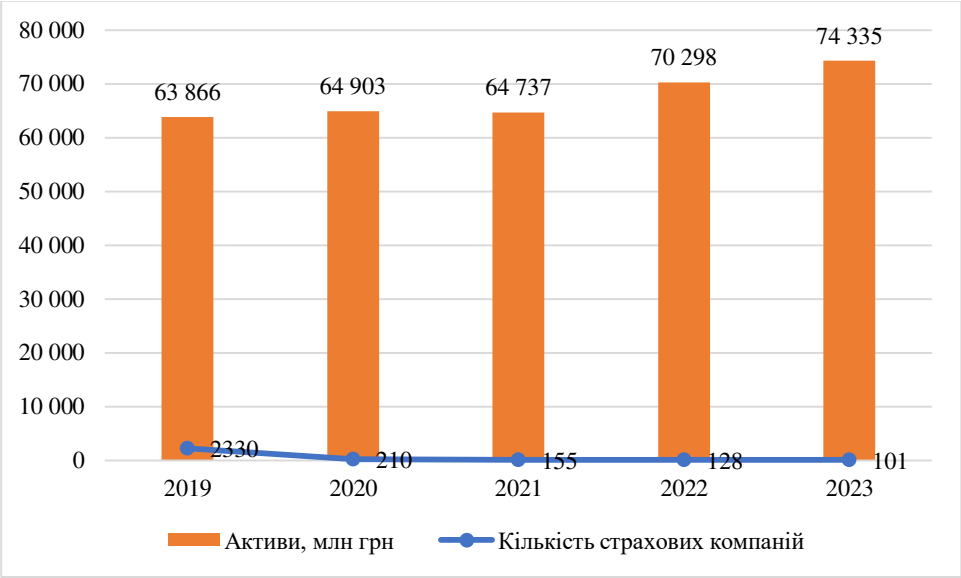

Рис. 2.1. Аналіз страхового ринку України

Джерело: складено на основі даних НБУ [2].

Відповідно до рис. 2.1 У висновку можна зазначити, що ринок страхування в Україні демонструє поступову консолідацію, що відображається в зменшенні кількості страхових компаній – з 233 у 2019 році до 101 у 2023 році. Попри зниження кількості учасників ринку, загальні активи страхових компаній мали тенденцію до зростання, що свідчить про укріплення фінансової стійкості основних гравців. Зростання активів, з 63,87 млрд грн у 2019 році до 74,34 млрд грн у 2023 році, відображає намагання компаній адаптуватися до нових умов і викликів, зокрема впливу воєнного стану та економічної нестабільності.

Частка автострахування на страховому ринку України займає провідне місце, залишаючись одним із найпопулярніших і найбільш затребуваних видів страхування (рис. 2.2). Автострахування включає як обов'язкове страхування цивільної відповідальності автовласників (ОСЦПВ), так і добровільне страхування КАСКО та «Зелену картку» для поїздок за кордон. Високий попит на ці послуги зумовлений значною кількістю транспортних засобів у країні та необхідністю захисту від фінансових ризиків у разі ДТП або інших інцидентів.

Дослідження частки автострахування на ринку дозволяє оцінити загальну тенденцію розвитку страхового ринку та визначити, наскільки важливим є цей сегмент для економіки країни.

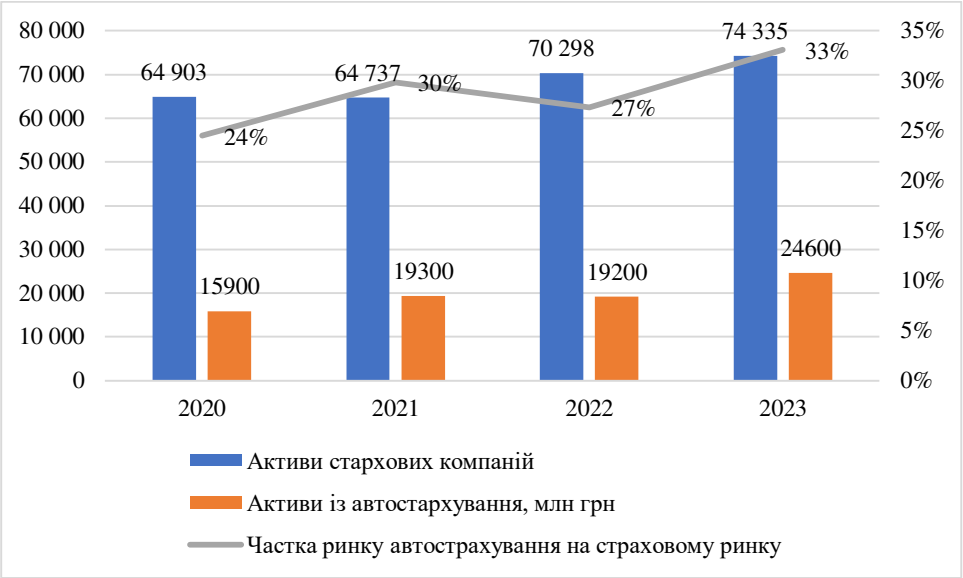

Рис. 2.2. Частка компаній з автострахування на страховому ринку України за 2020-2023 р.р.

Джерело: розраховано за даними НБУ [2].

Відповідно до рис. 2.2 загальний обсяг активів страховиків на ринку України стабільно збільшувався протягом 2020-2023 років, що свідчить про позитивну динаміку розвитку страхової галузі.

Частка автострахування на страховому ринку України значно збільшилася впродовж 2020-2023 років. З 2020 року, коли вона склала 24%, цей показник зріс до 33% у 2023 році. Таке збільшення частки виробництва про посилення попиту на послуги автострахування, що може бути пов'язано з більшими чинниками, зокрема зростанням автомобілів на ринку та розвитком нових страхових продуктів.

Активи, пов’язані з автострахуванням, зросли майже в усі роки аналізованого періоду, зокрема у 2023 році вони досягли 24 600 млн грн, що є найбільшим показником за весь період, що вказує на те, що автострахування стало прибутковим напрямком на страховому ринку України. Якщо частка автострахування в страховому ринку збільшиться, можна допустити, що в

подальшому цей сектор буде продовжувати розвиватися, зокрема за рахунок впровадження нових технологій, продуктів і послуг.

Автотранспортне страхування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») займає провідне місце серед усіх видів страхування за обсягом страхових премій, що підтверджується даними на рисунку 2.3.

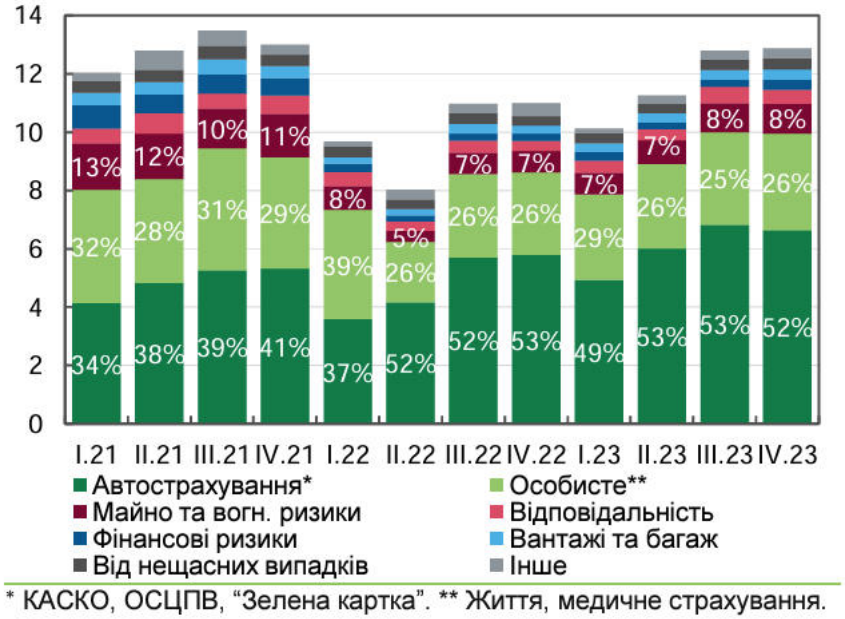

Рис. 2.3. Структура страхових премій за основними видами страхування у 2023 р., %

Джерело: Огляд небанківського фінансового сектору за 2024 р НБУ [3].

Відповідно до рис. 2.3 аналіз представлених даних свідчить про стабільне лідерство автотранспортного страхування на страховому ринку протягом досліджуваного періоду. Частка цього сегмента в загальному обсязі страхових премій систематично перевищує 50%, що підтверджує його значущість. Така тенденція пояснюється низкою факторів, зокрема обов'язковістю певних видів автострахування, зростанням автопарку та підвищенням свідомості населення щодо необхідності страхування.

Серед основних видів страхування на українському ринку за показниками страхових премій і виплат у 2024 році (рис. 2.4), автотранспортне страхування незмінно лідирує як за обсягами акумульованих премій, так і за сумами виплат.

Рис. 2.4. Аналіз страхових премій та виплат за основними видами страхування в 2023 році, %

Джерело: Огляд небанківського фінансового сектору за 2024 р НБУ [3].

На українському страховому ринку основні види страхування за показниками премій та виплат у 2023 році демонструють такі тенденції: автотранспортне страхування (КАСКО і ОСЦПВ) має найвищу частку за обсягом премій — 44% та 45% відповідно. Медичне страхування також займає значну частку, з 48% за виплатами. Страхування життя становить 23% за преміями і 38% за виплатами. Інші види страхування, такі як страхування від нещасних випадків, вантажів і багажу, а також фінансових ризиків, мають значно нижчі показники, що свідчить про їх меншу популярність та рівень страхових виплат.

Отже, оцінка сучасного стану та аналіз тенденцій розвитку страхування автотранспортних засобів в Україні за 2020-2023 роки показує позитивну динаміку на ринку, зокрема через зростання прозорості та конкуренції, спричинене посиленням регуляторного контролю та впровадженням нових технологій. Значно розширюється спектр страхових продуктів, зокрема в частині добровільного страхування (КАСКО, страхування здоров’я водіїв та пасажирів). Цифрова трансформація спрощує процеси укладання полісів і взаємодії з клієнтами, а розвиток телематичних технологій дозволяє компаніям пропонувати індивідуалізовані тарифи, знижуючи ризики та підвищуючи

доступність послуг. Важливу роль у стабілізації ринку відіграє МТСБУ, яке забезпечує належний захист для потерпілих у ДТП, зміцнюючи довіру до галузі.

2.2. Аналіз страхових показників та структурних складових ринку автотранспортного страхування в Україні

Аналіз страхових показників автотранспортного страхування є важливим етапом вивчення розвитку страхового ринку в Україні, оскільки він дозволяє оцінити ефективність та стабільність цієї сфери, а також виявити ключові тренди та проблеми. Оскільки автомобільне страхування охоплює як обов'язкові, так і добровільні види страхування, вивчення показників таких як частка ринку, обсяг активів, тарифні ставки та рівень задоволеності клієнтів дозволяє отримати цілісну картину функціонування галузі.

У перші чотири місяці 2024 року в Україні було зафіксовано майже 6,5 тисяч ДТП з постраждалими, згідно з даними Департаменту патрульної поліції (ДПП), що на 6% більше, ніж у аналогічний період 2023 року. Внаслідок цих аварій загинуло 813 осіб. Крім того, спостерігається значне збільшення випадків ДТП з постраждалими за участю дітей — їх кількість зросла в 1,4 рази в порівнянні з минулим роком. Найбільше таких інцидентів сталося у Львівській області. Загалом, в Україні було зафіксовано 6 475 ДТП з постраждалими за перші чотири місяці 2024 року, що на 8% більше, ніж до початку повномасштабного вторгнення [4].

Для аналізу автострахування, наочно розглянемо динаміку аварійності в Україні з потерпілими на рис. 2.4. - графік дозволяє візуалізувати зміни в кількості ДТП з постраждалими за певний період, що є важливим індикатором для оцінки ризиків у сфері автострахування. Зростання чи зменшення цієї кількості безпосередньо впливає на політику тарифів, структуру страхових продуктів та загальний стан ринку страхування транспортних засобів.

Рис. 2.4. Аналіз динаміки аварійності в Україні, к-ть

Джерело: дані Патрульної поліції України [4].

Відповідно до табл. 2.4 аналіз динаміки аварійності в Україні за 2020-2023 роки показує коливання кількості ДТП з постраждалими. У 2020 році було зафіксовано 26 140 ДТП, що стало найбільшим показником за цей період. У 2021 році кількість ДТП зменшилась до 24 521, що вказує на певне покращення ситуації на дорогах. Однак, у 2022 році аварійність ще більше знизилась до 18 628 випадків, що може бути частково пояснено змінами в транспортному потоці та іншими факторами. Водночас у 2023 році кількість ДТП знову зросла до 26 218, що вказує на необхідність вжиття додаткових заходів для покращення безпеки дорожнього руху. Загалом, динаміка аварійності в Україні має явні коливання, що потребує постійного моніторингу та коригування політики безпеки дорожнього руху.

Аналіз страхових показників автотранспортного страхування є важливим інструментом для оцінки стану та розвитку ринку. Одним із ключових аспектів цього аналізу є динаміка валових премій (табл. 2.1) та виплат (табл. 2.2). Валові страхові премії, що відображають загальний обсяг зібраних страхових платежів, є показником попиту на страхові продукти та розміру ринку. Валові страхові виплати, у свою чергу, характеризують обсяг коштів, які страховики виплатили за страховими випадками, дозволяють оцінити ефективність роботи компаній та їх здатність покривати ризики.

Таблиця 2.1

Аналіз страхових премій автотранспортного страхування в Україні за 2020-2023 рр. млрд грн.

Показники	2020	2021	2022	2023	Відхилення премії до 2023 р.			
					Абсол., тис. грн+/-		Відн.,%	
Премії					2020	2022	2020	2022
Каско, млрд грн	8,5	10,6	8,4	10,9	2,4	2,5	128%	130%
ОСПЦВ, млрд грн	6,1	6,9	6,8	8,5	2,4	1,7	139%	125%
Зелена карта, млрд грн	1,3	1,8	4	5,2	3,9	1,2	400%	130%
Всього, млрд грн	15,9	19,3	19,2	24,6	8,7	5,4	155%	128%

Джерело: розраховано за даними НБУ [2].

Відповідно до табл. 2.1 аналіз страхових премій автотранспортного страхування в Україні за 2020-2023 роки показує позитивну динаміку зростання ринку. Загальна сума премій збільшилася з 15,9 млрд грн у 2020 році до 24,6 млрд грн у 2023 році, що свідчить про зростання попиту на страхові продукти. Найбільше збільшення спостерігається у сегменті «Зелена карта», де премії зросли з 1,3 млрд грн у 2020 році до 5,2 млрд грн у 2023 році, що вказує на покращення ситуації з міжнародними страховими продуктами. Премії за КАСКО та ОСПЦВ також показали зростання, хоча КАСКО в окремі роки демонструвало певні коливання. Загалом, ці показники свідчать про стабільне зростання обсягів страхування в секторі автотранспорту, що підтверджує зміцнення страхового ринку України.

Таблиця 2.2

Аналіз страхових виплат автотранспортного страхування в Україні за 2020-2023 рр. млрд грн

Показники	2020	2021	2022	2023	Відхилення виплати до 2023р.			
					Абсол., тис. грн+/-		Відн.,%	
Страхові виплати					2020	2022	2020	2022
Каско, млрд грн	8,5	10,6	8,4	10,9	2,4	2,5	128%	130%
ОСПЦВ, млрд грн	6,1	6,9	6,8	8,5	2,4	1,7	139%	125%
Зелена карта, млрд грн	1,3	1,8	4	5,2	3,9	1,2	400%	130%
Всього, млрд грн	15,9	19,3	19,2	24,6	8,7	5,4	155%	128%

Джерело: розраховано за даними НБУ [2].

Відповідно до табл. 2.2 аналіз страхових виплат автотранспортного страхування в Україні за 2020-2023 роки демонструє стабільне зростання обсягів виплат по основних видах страхування. Загальна сума страхових виплат зросла з 15,9 млрд грн у 2020 році до 24,6 млрд грн у 2023 році, що свідчить про збільшення кількості страхових випадків та обсягів компенсацій. Премії за КАСКО та ОСПЦВ мають схожу динаміку з виплатами, що підтверджує стабільність цих сегментів. Найбільше зростання зафіксовано у сегменті «Зелена карта», де страхові виплати збільшилися з 1,3 млрд грн у 2020 році до 5,2 млрд грн у 2023 році, що відображає підвищену активність в міжнародному страхуванні. Порівняння страхових виплат з преміями свідчить про покращення фінансової стійкості страховиків, хоча високі виплати можуть вказувати на необхідність подальшого вдосконалення управління ризиками в галузі.

Основні показники здійснення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів за внутрішніми договорами є важливими індикаторами ефективності функціонування цього виду страхування в Україні (рис.2.5).

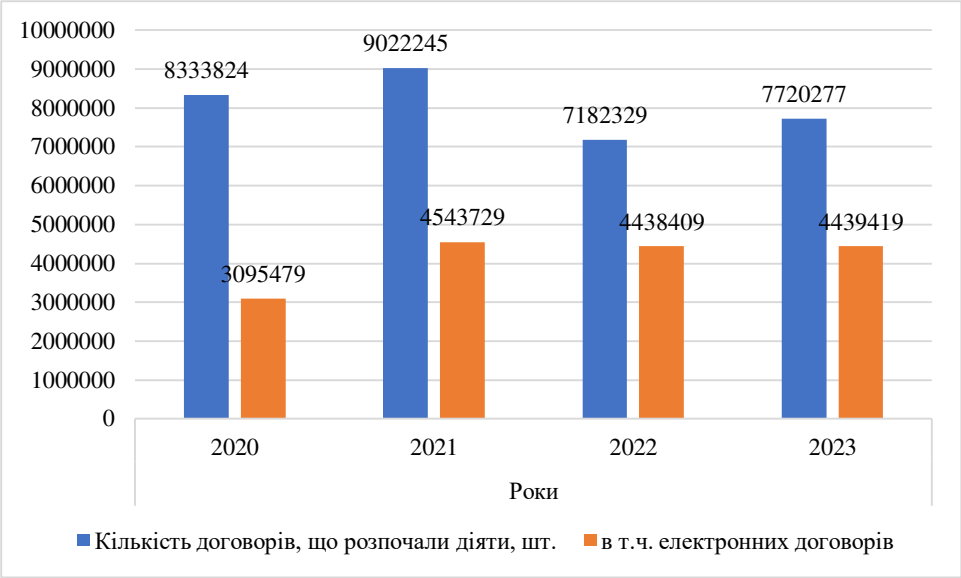

Рис. 2.5. Договори обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів за внутрішніми договорами України, шт.

Джерело: розраховано за даними МТСБУ [5].

Відповідно до рис.2.5 аналіз показників обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів в Україні за 2020-2023 роки свідчить про стабільний інтерес до цього виду страхування, хоча й із певними коливаннями в кількості укладених договорів. У 2020 році кількість нових договорів становила 8 333 824, а у 2021 році цей показник зріс до 9 022 245, що вказує на зростання попиту на страхові послуги. У 2022 році, однак, кількість договорів знизилася до 7 182 329, ймовірно, через наслідки війни, які вплинули на загальну активність транспортного сектора. У 2023 році кількість договорів зросла до 7 720 277, що може свідчити про відновлення ринку.

Частка електронних договорів значно збільшилася за цей період від 3 095 479 у 2020 році до 4 439 419 у 2023 році, свідчить про впровадження цифрових технологій у страховій сфері, які дозволяють спростити процес укладання договорів і зробити послуги доступнішими для клієнтів.

Кількість вимог, врегульованих шляхом виплати страхового відшкодування за договорами обов’язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів в Україні, є ключовим показником ефективності та надійності автострахування. Показник відображає рівень виплат постраждалим у ДТП і свідчить про здатність страхових компаній виконувати свої зобов’язання перед клієнтами.

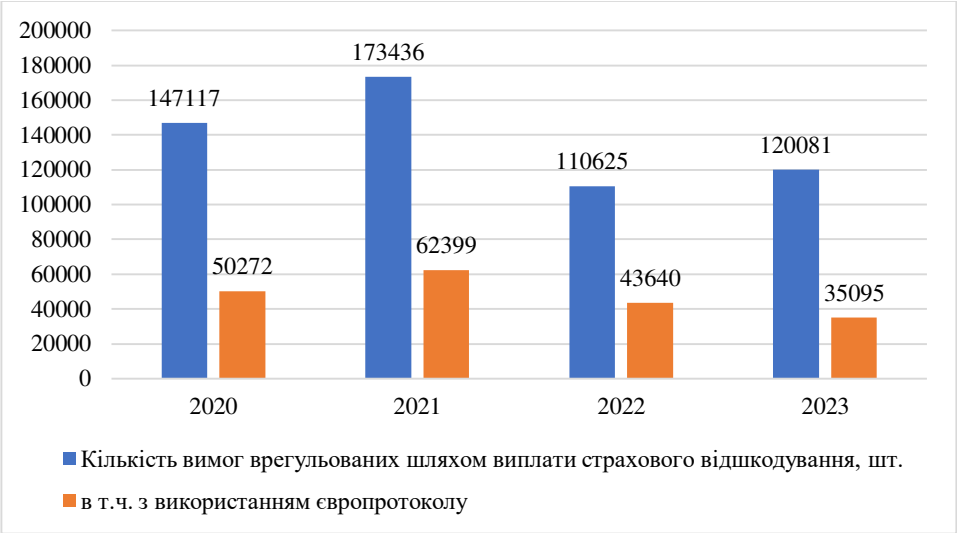

Рис. 2.6. Динаміка врегульованих договорів шляхом виплати страхового відшкодування, за внутрішніми договорами України, шт.

Джерело: розраховано за даними МТСБУ [5].

Відповідно до рис. 2.6 аналіз динаміки врегульованих вимог шляхом виплати страхового відшкодування за обов'язковими договорами страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів в Україні у 2020-2023 роках свідчить про змінні тенденції у вирішенні страхових випадків. У 2020 році кількість врегульованих вимог становила 147 117, а в 2021 році цей показник зріс до 173 436, що вказує на зростання виплат у відповідь на страхові випадки. У 2022 році, однак, спостерігається різке зниження кількості врегульованих вимог до 110 625, ймовірно, через вплив війни, яка обмежила мобільність населення та загальну кількість ДТП. У 2023 році кількість врегульованих вимог незначно збільшилася до 120 081, що може свідчити про часткове відновлення ринку.

Також значною є динаміка виплат за європротоколом, їхня кількість зросла з 50 272 у 2020 році до 62 399 у 2021 році, але потім знизилася до 43 640 у 2022 році та 35 095 у 2023 році. Зниження кількості врегульованих вимог із використанням європротоколу може вказувати на потребу у покращенні інформування водіїв про цей інструмент або на зниження можливостей застосування цього способу врегулювання. Загалом, аналіз динаміки врегулювання вимог показує важливість гнучкості та адаптації страхового ринку до умов, що змінюються.

Основні показники здійснення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів за міжнародними договорами «Зелена картка» відображають масштаби та ефективність страхового захисту українських водіїв за кордоном (рис.2.7). «Зелена карта» є обов'язковим для виїзду транспортних засобів з України і гарантує покриття відповідальності перед третіми особами в разі ДТП за кордоном. Аналіз таких показників, як кількість укладених договорів, обсяг премій і сума виплачених відшкодувань, дозволяє оцінити рівень попиту на страхування «Зелена картка» та динаміку його розвитку, враховуючи зростаючу потребу водіїв у міжнародному захисті в умовах глобальної мобільності.

Рис. 2.7. Основні показники здійснення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників ТЗ за міжнародними договорами «Зелена картка»

Джерело: розраховано за даними МТСБУ [5].

Відповідно до рис. 2.7 аналіз основних показників обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів за міжнародними договорами «Зелена картка» у 2020-2023 роках демонструє значні коливання в кількості укладених договорів та сумі нарахованих страхових премій. У 2020 році було укладено 596 913 договорів, а сума нарахованих премій становила 1177,9 млн грн. У 2021 році кількість договорів збільшилася до 766 297, а премії зросли до 1564,36 млн грн, що свідчить про стабільний розвиток та зростання попиту на цей вид страхування.

Пік показників спостерігається у 2022 році, коли кількість договорів різко зросла до 1 635 981, а сума премій досягла 4089,51 млн грн. Таке зростання може бути пов’язане з підвищеною мобільністю громадян, а також зростанням потреби у міжнародному страхуванні в умовах війни. У 2023 році обсяги страхування дещо скоротилися: кількість договорів знизилася до 755 503, а сума премій — до 1288,76 млн грн, що може свідчити про стабілізацію попиту. Загалом, дані показують високу варіативність в обсягах страхування «Зелена картка», яка відповідає змінам у мобільності громадян та економічних умовах.

Отже, аналіз страхових показників автотранспортного страхування в Україні свідчить про зростаючий попит на цей вид страхових послуг, а також про поступове розширення ринку. Зокрема, динаміка премій і виплат за основними продуктами страхування автотранспорту, такими як КАСКО, ОСЦПВ та «Зелена картка», відображає зростання довіри споживачів до страхових компаній і збільшення усвідомленості щодо захисту власного майна та відповідальності на дорогах. Коливання премій та виплат у різні роки обумовлені як макроекономічними факторами, так і підвищенням рівня аварійності, що, своєю чергою, стимулює страхові компанії адаптувати свої послуги до потреб клієнтів та забезпечувати ефективний захист на ринку автотранспортного страхування.

Аналіз структурних складових автотранспортного страхування в Україні дозволяє краще зрозуміти особливості цього сегмента ринку, визначити ключові фактори, що впливають на його розвиток, а також оцінити роль окремих страхових продуктів. Сучасний ринок автотранспортного страхування включає різні види покриття, серед яких обов’язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів (ОСЦПВ), добровільне страхування КАСКО та міжнародні договори страхування типу «Зелена картка». Кожен із цих продуктів має свої особливості, які визначають попит на них з боку споживачів та впливають на фінансові результати страхових компаній. Детальний аналіз структури страхування дозволяє виявити тенденції в попиті, зміни в пріоритетах споживачів і прогнозувати подальший розвиток ринку.

Структурні складові автотранспортного страхування включають:

Види страхування - ОСЦПВ (обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності), КАСКО (добровільне страхування автотранспортних засобів), доповнення до ОСЦПВ (розширення покриття за договором ОСЦПВ).

Об'єкти страхування є легкові автомобілі, вантажні автомобілі, автобуси, мотоцикли тощо.

Суб'єкти страхування є фізичні особи, юридичні особи.

Ризики, що страхуються - ДТП, крадіжка, пошкодження транспортного засобу, відповідальність перед третіми особами тощо.

Учасники ринку - це страхові компанії, страхові брокери, перестраховики, регулятори [6, с. 141].

В Україні на сьогодні працює 35 страхових компаній, які надають поліси ОСЦПВ. Для надання таких послуг ці компанії обов'язково повинні бути членами Моторного (транспортного) страхового бюро України (МТСБУ). Серед них виділяються 11 страхових компаній — повних членів МТСБУ, які мають право на укладання міжнародних договорів типу «Зелена картка». До таких компаній належать: ПАТ НАСК «ОРАНТА», АТ СК «ІНГО», ПрАТ УСК «Княжа», ПрАТ «УТСК», ПрАТ СК «ПЗУ Україна», АТ СГ «ТАС», АТ СК «Аркс» (ARX), ПАТ СК «УСГ», ПрАТ СК «ВУСО», ПрАТ СК «ПЕРША», ТДВ СК «ГАРДІАН». Усі компанії, які здійснюють ризикове страхування, також можуть пропонувати послуги автострахування. Водночас, у більшості з них відзначається збитковість у цьому виді страхування, що пояснюється високою часткою автотранспортних полісів (ОСЦПВ та КАСКО) у загальній структурі страхового портфеля. Станом на 2022 рік, рівень збитковості автотранспортного страхування залишається значним, із показниками в межах 50-60% [2].

Аналіз страхових компаній, що надають послуги зі страхування КАСКО, є важливим етапом для оцінки ефективності та надійності учасників ринку автострахування (рис.2.8). Страхування КАСКО забезпечує компенсацію збитків, що можуть виникнути внаслідок ушкодження або крадіжки транспортного засобу, є популярним серед власників автомобілів. Для споживачів важливо враховувати рейтинг компаній, який базується на таких показниках, як фінансова стабільність, рівень збитковості, якість обслуговування клієнтів та швидкість виплат за страховими випадками.

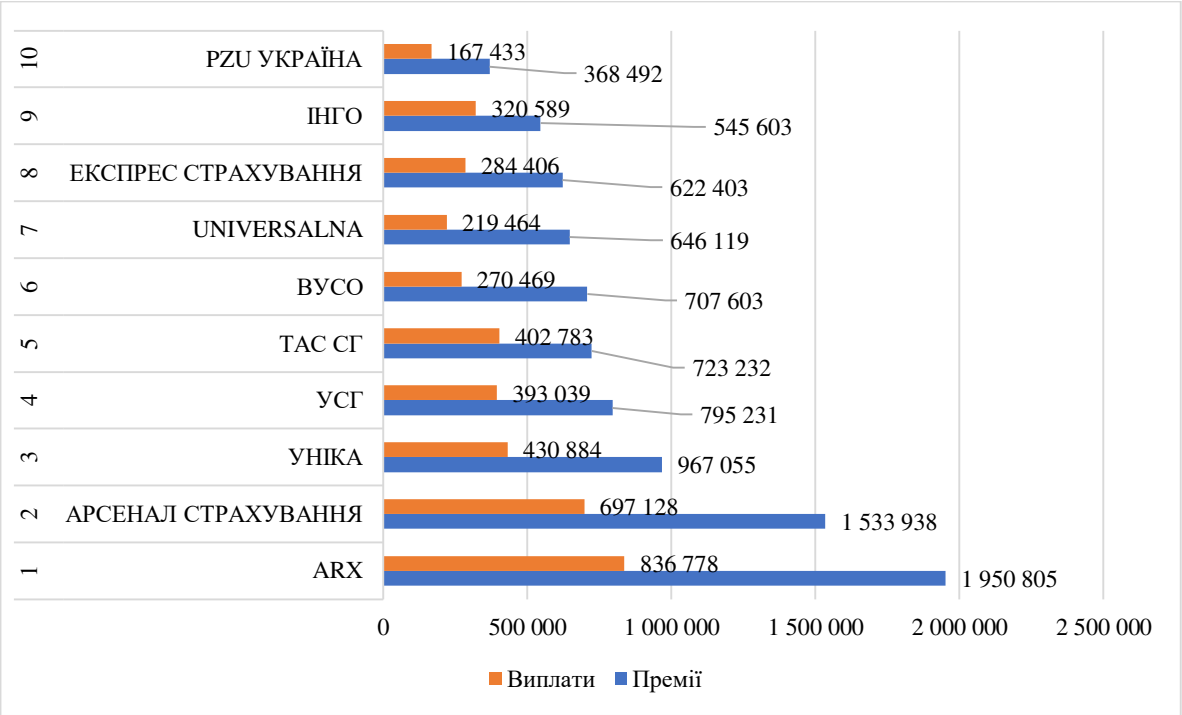

Рис. 2.8. Аналіз автострахування КАСКО у 2023 р. тис. грн.

Джерело: розраховано за даними FORINSURER [7].

Відповідно до рис. 2.8 аналіз автострахування КАСКО в 2023 році показує значну різноманітність у показниках премій та виплат серед провідних страхових компаній. Лідером за розміром премій є компанія ARX, зібравши 1 950 805 тис. грн, хоча її виплати склали 836 778 тис. грн, що вказує на високий рівень збитковості у цьому сегменті. Компанія ARSENAL СТРАХУВАННЯ посідає друге місце за преміями з сумою 1 533 938 тис. грн і виплати в розмірі 697 128 тис. грн. Порівняно з іншими компаніями, компанії УНІКА та ТАС СГ демонструють середні показники у преміях (967 055 тис. грн та 723 232 тис. грн відповідно), проте виплати у цих компаніях також досить значні.

У нижчій частині рейтингу розміщуються компанії, такі як PZU УКРАЇНА та UNIVERSALNA, що мають менші премії та виплати (368 492 тис. грн і 167 433 тис. грн відповідно). Враховуючи ці показники, можна відзначити, що більшість компаній мають рівень збитковості, що свідчить про виклики, з якими стикається сектор автострахування, однак деякі компанії зуміли досягти гармонії між преміями та виплатами, забезпечуючи сталий розвиток та стабільність на ринку.

Аналіз страхових компаній, що надають послуги обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів (ОСАЦВ), є важливим аспектом для оцінки розвитку ринку автострахування в Україні (рис. 2.9). В Україні функціонує значна кількість таких компаній, які зобов'язані бути членами Моторного транспортного страхового бюро України (МТСБУ), що забезпечує контроль та регулювання цього сегмента.

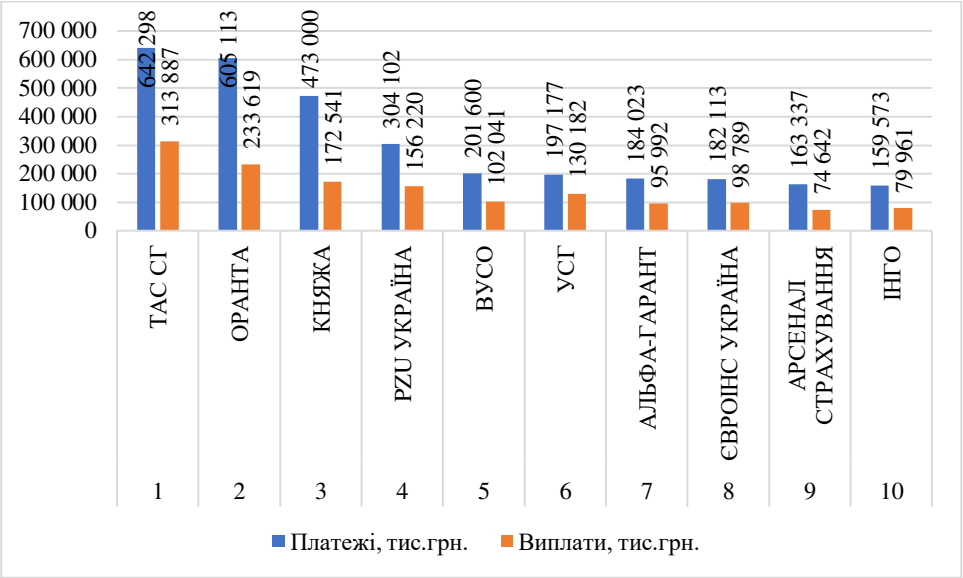

Рис. 2.9. Аналіз автострахування ОСАЦВ у 2023 р. тис. грн.

Джерело: розраховано за даними FORINSURER [8].

Відповідно до рис. 2.9 аналіз рейтингу страхових компаній, які займаються обов'язковим страхуванням цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів (ОСЦПВ), показує значну різницю в обсягах виплат та платежів серед провідних компаній. Найбільший обсяг страхових платежів та виплат спостерігається у компанії ТАС СГ, що є лідером ринку, з платіжним обсягом 642 298 тис. грн та виплатами 313 887 тис. грн. За нею йдуть компанії «ОРАНТА» та «КНЯЖА», з відповідними значеннями 605 113 тис. грн і 233 619 тис. грн та 473 000 тис. грн і 172 541 тис. грн. Водночас, компанії з нижчими позиціями в рейтингу, такі як «ІНГО» та «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ», мають значно менші обсяги як платежів, так і виплат, що свідчить про наявність значних відмінностей у розмірі страхових активів та потенціалу виплат серед учасників ринку ОСЦПВ в Україні.

Аналіз страхових компаній, які надають послуги міжнародного автострахування за програмою «Зелена картка», є важливим аспектом для розуміння стану та розвитку ринку автотранспортного страхування в Україні (рис. 2.10). Дана програма забезпечує власникам транспортних засобів можливість безперешкодного руху по території інших країн, що входять до системи «Зелена картка», гарантуючи відшкодування збитків у разі ДТП за межами України. Страхові компанії, які укладають договори «Зелена картка», повинні відповідати вимогам, встановленим МТСБУ, забезпечувати високу якість страхового захисту для своїх клієнтів.

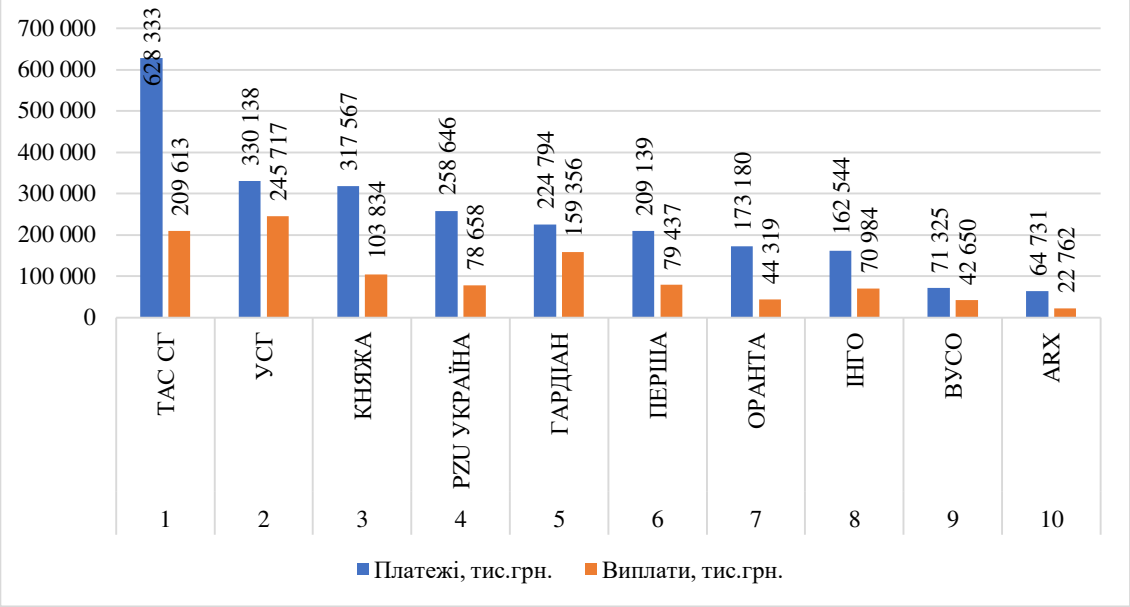

Рис. 2.10. Аналіз автострахування «Зелена карта» у 2023 р. тис. грн.

Джерело: розраховано за даними FORINSURER [9].

Відповідно до рис. 2.10 аналіз страхових компаній, які здійснюють міжнародне страхування за програмою «Зелена картка», показує значні варіації в обсягах страхових платежів та виплат серед різних компаній. Найбільший обсяг платежів зафіксовано у ТАС СГ, що складає 628 333 тис. грн, хоча їхні виплати значно менші – 209 613 тис. грн, що вказує на високу кількість укладених договорів, але порівняно менше зафіксованих страхових випадків. У компанії УСГ спостерігається зворотна ситуація, де виплати перевищують платежі (245 717 тис. грн проти 330 138 тис. грн), що може свідчити про більшу збитковість у її портфелі. Серед інших компаній також існують суттєві відмінності, наприклад,

в компанії КНЯЖА виплати складають 103 834 тис. грн при платежах 317 567 тис. грн, що є досить низьким показником збитковості. Загалом, такі результати свідчать про різний рівень ризиків та ефективності управління страховими портфелями у цих компаній.

Сучасний світ характеризується стрімким розвитком цифрових технологій, які проникають у всі сфери людської діяльності, зокрема, і в страховий сектор. Автотранспортне страхування, як один з найбільш динамічних сегментів страхового ринку, також відчуває вплив цифрової трансформації (табл.2.3).

Таблиця 2.3

Аналіз використання цифрових технологій і автоматизації на ринку автострахування в Україні

Показник	Вплив на ринок автострахування	Переваги для страхових компаній	Переваги для клієнтів	Виклики та ризики
Електронні поліси	Зменшення витрат на друк та зберігання паперів, підвищення швидкості оформлення договорів, спрощення доступу до інформації про поліс.	Зниження операційних витрат, підвищення ефективності роботи, поліпшення іміджу компанії.	Швидке оформлення полісів, зручний доступ до інформації, можливість зберігання полісу в електронному вигляді.	Ризик втрати даних, необхідність забезпечення кібербезпеки.
Онлайн-платежі	Спрощення процесу оплати страхових платежів, підвищення швидкості обробки платежів.	Збільшення швидкості отримання коштів.	Зручність оплати, можливість оплати в будь-який час і в будь-якому місці.	Ризик шахрайства при проведенні онлайн-платежів.
Мобільні додатки	Можливість оформлення полісів, подання заявок на виплату, відстеження статусу справ, отримання консультацій онлайн.	Підвищення лояльності клієнтів, збільшення продажів.	Зручний доступ до послуг компанії в будь-який час і в будь-якому місці, персоналізований підхід.	Високі вимоги до якості інтерфейсу та функціональності додатків.
Чат-боти	Надання клієнтам швидкої допомоги в онлайн-режимі, відповіді на запитання.	Підвищення доступності інформації.	Швидкі відповіді на запитання, зручність спілкування.	Обмежені можливості чат-ботів у вирішенні складних питань.

Джерело: авторська розробка

Основними цифровими інноваціями на ринку автострахування України є електронні поліси та системи онлайн-врегулювання страхових користувачів. Введення електронних полісів дозволяє значно спростити процес викладання договорів страхування, зробити його доступним для більшої кількості клієнтів та зменшити операційні витрати. Страхові компанії активно розвивають онлайн-сервіси з продажу поліса ОСЦПВ, що дозволяє власникам транспортних засобів укладати договори без необхідності відвідування офісу страхової компанії.

Онлайн-врегулювання страхових випадків є наступним етапом цифрової трансформації ринку автострахування. Таке рішення дозволяє швидко та зручно подавати заяви про страхові випадки, оцінювати збитки та здійснювати виплати без необхідності участі в особистих переговорах із страховими агентами. Інноваційні платформи не дозволяють автоматизувати процеси збору та обробки інформації, що прискорює процес регулювання та робить його більш точним та прозорим.

Впровадження цифрових ринків технологій на автострахування призводить до зміни структури самого ринку та способів взаємодії між його учасниками. По-перше, зменшуючи значення традиційних агентських мереж, багато страхових компаній надають свої послуги через онлайн-канали, дозволяє уникнути операційних витрат та збільшити доступність страхових продуктів для більш широкої аудиторії. По-друге, електронні поліси забезпечують страхам більшої мобільності, оскільки вони можуть бути додані та збережені в електронному вигляді, дозволяє покращити обслуговування клієнтів, зробити процес викладання договорів швидким та зручним. Використання онлайн-регулювання страхових звернень також змінює роль страхових компаній, основна частина роботи з регулюванням тепер стає автоматично або за допомогою цифрової платформи,що дозволяє зменшити час, необхідний для лікування кожного інциденту, значно покращити клієнтський досвід.

Цифрові інновації стали каталізатором розвитку ринку автострахування в Україні. Зростаючий запит на електронні поліси та онлайн-регулювання створення передумови для підвищення рівня конкуренції серед страхових

компаній. Страхові компанії, які не інвестують у цифрові технології, можуть відставати від конкурентів, які надають більш зручні та швидкі послуги.

Впровадження цифрових рішень дозволяє страхувальникам знизити витрати на адміністрування договорів, а також завершити прозорість усіх процесів, що є фактором у зміцненні довіри до страхової індустрії. Більше того, розвиток таких технологій сприяє розширенню клієнтської бази для залучення молодших, більш технологічно освічених споживачів, які надають переваги онлайн-сервісам.

Отже, аналіз структурних складових автотранспортного страхування в Україні показує, що цей ринок є динамічним та різноманітним, з тенденцією до розвитку як у традиційних видах страхування (ОСЦПВ, КАСКО), так і в нових цифрових форматах, таких як електронні поліси та онлайн-врегулювання страхових випадків. Попри високий рівень збитковості в окремих сегментах, зокрема через високі витрати на виплати, розвиток цифрових технологій допомагає покращити процеси оформлення договорів, зменшити операційні витрати та підвищити зручність для клієнтів. Однак для забезпечення стабільного розвитку ринку необхідно враховувати ризики, пов'язані з кібербезпекою, а також постійно удосконалювати страхові продукти з урахуванням змін на ринку та вимог споживачів.

2.3. Оцінка сучасних критеріїв оптимальності автотранспортного страхування в Україні

Аналіз критеріїв оптимальності автотранспортного страхування в Україні показує, що для досягнення ефективної системи страхування необхідно враховувати кілька ключових аспектів, що включає в себе баланс між доступністю страхових послуг для населення та фінансовою стійкістю страхових компаній, ефективне управління ризиками, а також розвиток технологій для спрощення процесу оформлення полісів та врегулювання страхових випадків. Важливим є також забезпечення прозорості тарифів та поліпшення взаємодії між

страховими компаніями та клієнтами. Створення оптимальних умов для всіх учасників ринку сприятиме стабільному розвитку автострахування в Україні та підвищенню його ефективності.

Для аналізу критеріїв оптимальності автотранспортного страхування в Україні важливо залишити кілька факторів, які впливають на розмір страхової премії за обов’язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ). Основними показниками, які пропонують вартість страховки, є:

1. Тип транспортного пошкодження та об'єм його двигуна, оскільки вартість поліса прямо залежить від характеристик транспортного ризику. Для легкових автомобілів із більшим об'ємом двигуна премія буде вищою. Також на преміум впливають тип транспортного страждання: електромобілі, як правило, мають знижені ставки на страхування разом із традиційними автомобілями з двигунами внутрішнього згоряння (табл. 2.4).

2. Географічне розташування власника також має значний вплив на розмір премії. Вартість страховки буде найбільшою для транспортних засобів, зареєстрованих у великих містах, зокрема в Києві, зменшуватиметься у відношенні від величини населеного пункту. Найменша премія буде в селах та невеликих містах, де менше аварійних випадків і знижується ймовірність настання страхового випадку.

3. Розмір франшизи — це сума, яку власник транспортного засобу готовий покрити самостійно при настанні страхового випадку. Чим більше франшиза, тим менша вартість страхового полісу. Стандартна франшиза для ОСЦПВ може досягати 3200 грн, або ж вона може бути встановлена на рівні 0, що призведе до підвищення премії, після чого страхова компанія бере на себе більше зобов'язань.

Зважаючи на ці основні фактори, можна встановити оптимальні критерії для кожного окремого випадку, що дозволяє страхувальникам адаптувати свої поліси до індивідуальних потреб та умов, знижуючи витрати або ж підвищуючи рівень покриття.

Крім факторів, зазначених у попередніх пунктах, на вартість автоцивілки можуть також впливати інші умови, встановлені окремими страховими компаніями. Наприклад, деякі компанії враховують вік водія та збитковість по автомобілю (як це робить, наприклад, СК Інго). Крім того, вартість автоцивілки може бути знижена при оформленні КАСКО в тій самій компанії (як це практикує СК Арсенал Страхування). Для кращого розуміння, у таблиці 2.1 буде представлено середня вартість на ринку автоцивілки на легковий автомобіль на рік за реєстрації власника в місті Київ, з урахуванням об’єму двигуна та різних розмірів франшиз.

Таблиця 2.4

Аналіз середньої вартості тарифів на автоцивілки для м. Київ

Об'єм двигуна	Франшиза			
	0 грн	**1500 грн**	**2600 грн**	**3200 грн**
До 1,6 л	3 249 грн	2 831 грн	2 668 грн	3 200 грн
1,6-2,0 л	2 459 грн	3 704 грн	3 228 грн	3 041 грн
2,0-3,0 л	2 803 грн	3 833 грн	3 341 грн	3 148 грн
Більше 3,0 л	2 901 грн	5 913 грн	5 153 грн	4 855 грн
Електрокар	4 475 грн	2 924 грн	2 548 грн	2 401 грн

Джерело: авторська розробка на основі [10].

Відповідно до табл. 2.4 аналіз середньої вартості тарифів на автоцивілки для м.Київ на початок 2024 року показав, що вартість страховки залежить від об’єму двигуна транспортного засобу та розміру франшизи. Зокрема, для автомобілів з об'ємом двигуна до 1,6 л страховий платіж коливається від 2 668 грн до 3 249 грн в залежності від франшизи, з найбільшими тарифами при франшизі 0 грн. Для більш потужних автомобілів, з об'ємом двигуна більше 3,0 л, вартість страховки зростає значно, до 5 913 грн при мінімальній франшизі. Водночас, для електрокарів встановлені помірніші тарифи, з найбільш доступною страховкою на рівні 2 401 грн при франшизі 3 200 грн. Така динаміка тарифів вказує на важливість коригування страхових ставок залежно від характеристик транспортних засобів та умов договору, що дозволяє клієнтам обирати оптимальні варіанти страхування.

Критерії оптимальності автотранспортного страхування є важливими аспектами, що забезпечують ефективність та вигідність страхового продукту для обох сторін: як для страховика, так і для страхувальника. Основні з цих критеріїв спрямовані на досягнення оптимального балансу між ціною, умовами покриття, зручністю оформлення та якістю послуг, що надаються. Одним із перших критеріїв є ціна страховки (тариф), яка прямо залежить від кількох факторів, таких як об'єм двигуна транспортного засобу, його тип, місце реєстрації, вік водія та розмір франшизи. Оптимальність тарифів полягає в їх конкурентоспроможності, щоб залучити клієнтів, одночасно забезпечивши фінансову стабільність страхової компанії.

Другим важливим критерієм є покриття та умови страхування, тобто якість та обсяг послуг, які включає поліс. Страховики повинні забезпечити широкий спектр покриттів, таких як аварії, крадіжки, шкода майну та здоров'ю третіх осіб. У цьому контексті важливо, щоб умови полісу були чітко прописані та зрозумілі для клієнтів, щоб уникнути непорозумінь та можливих суперечок. Оптимальні умови повинні відповідати реальним потребам страхувальників.

Франшиза є ще одним важливим фактором, що визначає вартість полісу. Вищий розмір франшизи зазвичай знижує вартість страховки, однак це може зменшити вигоди для клієнта в разі настання страхового випадку. Ідеальний розмір франшизи має бути таким, щоб залишатися прийнятним для клієнта та водночас дозволяти страховій компанії зберігати свою фінансову стійкість. Таким чином, оптимальність франшизи залежить від здатності компанії знайти баланс між ризиками та вигодами.

Час та зручність оформлення страховки також є важливими критеріями оптимальності. Сучасні страхові компанії, які впроваджують цифрові технології, можуть значно зменшити витрати та підвищити зручність процесу оформлення полісів. Наявність можливості оформлення полісу онлайн, електронних полісів та швидка оплата є критичними для сучасних клієнтів, що прагнуть до швидкості та комфорту.

Репутація страховика є важливим показником для оцінки оптимальності страхування. Страхові компанії, які мають хорошу репутацію серед своїх клієнтів і високий рівень обслуговування, здатні швидко та ефективно вирішувати страхові випадки, залучають більше клієнтів і забезпечують їхню довіру. Важливо, щоб страховик був готовий до вирішення будь-яких суперечок і надавав своєчасні послуги.

Коефіцієнт збитковості також має велике значення при оцінці оптимальності автотранспортного страхування. Даний показник визначає ефективність управління страховою компанією ризиками і збитками. Страхові компанії з низьким коефіцієнтом збитковості мають змогу знижувати тарифи для своїх клієнтів, при цьому зберігаючи фінансову стійкість і здатність виконувати свої зобов'язання.

Наявність додаткових послуг робить поліс більш привабливим для клієнтів. Страховики, які надають послуги, такі як безкоштовна евакуація, допомога на дорозі чи оренда автомобіля на період ремонту, можуть додатково підвищити цінність своїх продуктів для клієнтів, що підвищує конкурентоспроможність таких компаній.

Отже, аналіз критеріїв оптимальності автотранспортного страхування показує, що для досягнення балансу між вигодою для клієнта та фінансовою стабільністю страхової компанії важливими є фактори, як-от ціна страховки, покриття та умови страхування, розмір франшизи, зручність оформлення полісу, репутація страховика, коефіцієнт збитковості, наявність додаткових послуг та прозорість умов. Оптимальні умови страхування повинні забезпечувати конкурентоспроможність тарифів, ясність умов та високу якість обслуговування, що в свою чергу підвищує довіру клієнтів та знижує ризики для страхової компанії.

РОЗДІЛ 3
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ АВТОТРАНСПОРТНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Перспективи розвитку автотранспортного страхування в Україні безпосередньо пов'язані з удосконаленням законодавчої та регуляторної бази, інтеграцією нових технологій та підвищенням рівня фінансової грамотності громадян. Проведемо SWOT-аналіз розвитку автотранспортного страхування в Україні, який дозволяє систематизувати проблеми, що стримують його ефективний розвиток, а також визначити перспективи для подальшого вдосконалення цього ринку.

Таблиця 3.1

SWOT-аналіз автотранспортного страхування в Україні

Сильні сторони	Слабкі сторони
• Автодорожній рух в Україні стабільно зростає, що створює потребу в автоцивілці, особливо на тлі посилення законодавчих вимог; • Впровадження цифрової платформи для онлайн-оформлення полісів та онлайн-оплати полегшує процес страхування, робить його зручним для клієнтів; • Зростання інтересу до добровільного автострахування (КАСКО) серед власників транспортних засобів через забезпечення кращого захисту;	• Низький рівень обмеження населення автострахуванням проти вимог законодавства, багато водіїв не підтримують обов'язкового страхування або платять за мінімальний пакет; • Недостатня обізнаність водіїв щодо важливості страхування, що може призвести до зниження попиту; • Багато клієнтів скептично ставляться до страхових компаній через затримки у виплатах або непрозорих умовах договорів;
Можливості	**Загрози**
• Подальша цифровізація страхових продуктів і послуг, зокрема через мобільні додатки та онлайн-ресурси, може залучити більше клієнтів; • Створення нових страхових продуктів, таких як індивідуальні програми для водіїв, які сприяють зниженню премії за хорошу поведінку на дорозі; • Реформи та вдосконалення нормативно-правової бази можуть сприяти розвитку страхового ринку та підвищенню вимог до страховиків;	• Війна та економічна нестабільність може знизити купівельну спроможність громадян та попит на страхові продукти, що негативно впливає на розвиток галузі; • Висока конкуренція серед страховиків може призвести до занадто низьких тарифів, які не покривають можливості збитків компаній; • Проблеми з шахрайськими схемами в галузі автострахування можуть знизити ефективність і довіру до страховиків.

Джерело: авторська розробка.

Таким чином, SWOT-аналіз дозволяє як сильні, так і слабкі сторони розвитку автотранспортного страхування в Україні. Основними перспективами є розвиток цифрових послуг та нових продуктів для залучення клієнтів, а також вдосконалення законодавства, що дозволяє підвищити ефективність та стабільність галузі. Однак для повноцінного розвитку необхідно подолати існуючі проблеми, такі як низька культура страхування, економічні труднощі та зростаюча конкуренція на ринку.

Розвитку автотранспортного страхування в Україні перешкоджають кілька важливих проблем, серед яких можна виокремити наступні:

1) Багато громадян недостатньо обізнані з принципами роботи страхових продуктів, а також не розуміють важливості наявності страхування цивільної відповідальності, відповідно до того, що багато водіїв не оформлюють поліс ОСЦПВ або вибирають мінімальне покриття, що знижує рівень захисту і на страхування загалом ринку.

2) Конкуренція серед страхових компаній в Україні також призводить до зниження тарифів до нездорового рівня. Демпінг може призвести до тимчасового залучення клієнтів, але в довгостроковій перспективі, що погіршує фінансову стабільність страхових компаній, що негативно позначається на якості обслуговування та виконанні зобов'язань перед клієнтами.

3) Процес регулювання страхових випадків в Україні часто супроводжується підтримками та адміністративними труднощами, що призводить до недовіри у клієнтів до страхових компаній і причину негативного ставлення до страхування в цілому.

4) Недосконала регуляторна база, а саме законодавство в Україні в частині автотранспортного страхування потребує вдосконалення. Наприклад, наявність неузгоджених норм, бюрократичні перепони та зниження належного контролю можуть стати на заваді розвитку ринку страхування.

5) В Україні досить поширеними є випадки шахрайства в автотранспортному страхуванні, як з боку страхувальників, так і з боку деяких

недобросовісних компаній, що підриває довіру до ринку та може ускладнити впровадження нових ефективних моделей страхування.

6) Процес оформлення полісу ОСЦПВ часто є складним та займається більше часу, ніж потрібно. Ускладнений доступ до страхових продуктів та тривалі процедури оформлення поліса можуть бути причиною того, що води руйнуються від оформлення страхування або вибирають дешевші варіанти, які часто погіршуються до недостатнього покриття.

7) У великих містах, таких як Київ та Одеса, існує великий попит на страхування, а ось у сільських районах чи малих містах кількість укладених полісів часто є низькою, що створює нерівномірний розвиток ринку та недостатню популярність автотранспортного страхування серед сільського населення.

8) Велика кількість дорожньо-транспортних пригод в Україні негативно впливає на вартість страхових полісів та за рахунок високих витрат страхових компаній на виплати, що також зумовлює підвищення тарифів для клієнтів, що обмежує доступність страхування для широких верств населення.

Зазначені проблеми потребують комплексного підходу для їх вирішення, включаючи вдосконалення законодавства, підвищення рівня фінансової грамотності, покращення сервісу та використання новітніх технологій для полегшення процесу оформлення страхування та регулювання страхових виплат.

Цифрові технології кардинально змінюють усі сфери життя, і ринок автотранспортного страхування не є винятком. Впровадження цифрових інструментів відкриває перед страховими компаніями та їх клієнтами нові можливості, спрощує процеси та підвищує ефективність. Напрями та перспективи розвитку автотранспортного страхування в Україні передбачають інтеграцію нових технологій, адаптовану до змінених економічних та соціальних умов, а також покращення взаємодії між страховими компаніями та їх клієнтами (рис. 3.1). Усе це допоможе створити більш ефективне та доступне страхове середовище, яке відповідає сучасним вимогам.

Рис. 3.1. Перспективи розвитку автотранспортного страхування в Україні

Джерело: авторська розробка.

Інтеграція цифрових технологій через впровадження інноваційних технологій у сферу автотранспортного страхування є одним із основних напрямків. Оцифровування процесів, зокрема через онлайн-оформлення полісів, використання мобільних додатків для управління полісами та оплатою, значно полегшує клієнтам доступ до страхових послуг. Завдяки використанню цифрових платформ процес оформлення та регулювання страхових випадків стає швидким, простим і доступним для більшої кількості людей. Зберігання документів в електронному вигляді значно спрощує їх обробку та доступ до інформації, оскільки дозволяє зберігати всі дані в централізованій системі, що забезпечує швидкий доступ до них у будь-який час і з будь-якого пристрою. Такий підхід дозволяє мінімізувати ризики втрати документів, скоротити час на пошук та обробку інформації, а також знижує потребу в фізичному зберіганні документів. Мобільні додатки, в свою чергу, надають можливість зручно керувати полісами, отримувати актуальні повідомлення про страхові випадки та

отримувати підтримку в режимі онлайн, що підвищує зручність та доступність страхових послуг для користувачів, дозволяючи їм легко контролювати свої поліс та отримувати необхідну допомогу в реальному часі.

Персональне страхування продуктів завдяки використанню великих даних (Big Data) та телематики, страхові компанії можуть більш точно оцінювати ризики та пропонувати персоналізовані тарифи для клієнтів. Страховки з урахуванням індивідуальних характеристик водіїв та знижених транспортних засобів позбавляють премії для водіїв, які демонструють безпечний проїзд, а також забезпечують більш справедливий підхід до оцінки ризиків.

Важливим напрямком є автоматизація врегулювання страхових випадків. Використання штучного інтелекту для обробки заявок на виплати та для виявлення шахрайства значно прискорює процес виплати та мінімізує людський фактор, що зменшує ризики помилок та зловживань, що забезпечує довіру клієнтів до страхових компаній і підвищує загальний рівень обслуговування.

Страхові компанії все активніше вибирають телематичні пристрої, що дозволяють контролювати поведінку водія на дорозі. такі технології дають можливість компаніям точно оцінювати ризики та надавати клієнтам знижки за безпечний проїзд, що стимулює водіїв до більш відповідного ставлення до правильного дорожнього руху, що також знижує загальний рівень аварійності та шкідливості, що має позитивний вплив на фінансову стабільність страхових компаній.

Мобільні технології дають можливість значно підвищити доступ до послуг для клієнтів. Вже сьогодні багато українських страхових компаній пропонують мобільні додатки, де клієнти можуть оформити страховки, оплатити їх, переглянути поліс та навіть подати заявку на страхову виплату. Мобільні сервіси також забезпечують постійну взаємодію між страхувальниками та клієнтами, надаючи можливість отримувати актуальну інформацію про стан полісу або про актуальні акції та знижки.

Оскільки ринок автотранспортного страхування в Україні розвивається, перспективним напрямком є створення нових страхових продуктів, які

задовольняють потреби різних категорій споживачів, що може бути, наприклад, комбіноване страхування, яке включає як ОСЦПВ, так і КАСКО в одному пакеті, а також продукти, які включають додаткові послуги, такі як евакуація автомобіля чи допомога на дорозі. Мікрострахування, яке передбачає короткострокові поліси з обмеженим страховим покриттям, дозволить клієнтам захистити себе від незначних ризиків без значних фінансових витрат, що особливо популярно серед молодих водіїв або тих, хто не користується автомобілем постійно. Страхування мобільності є новим підходом до комплексного захисту, що поєднує страхування автомобіля, медичне страхування та інші сервіси, що забезпечують широкий рівень покриття для водіїв та пасажирів.

У зв'язку із стабільною платоспроможністю та розвитком ринку необхідно вдосконалювати законодавчі ініціативи у сфері автотранспортного страхування. Серед перспективних кроків – це розробка нормативно-правових актів, які стимулюють розвиток цифрових технологій у страхуванні, а також створення прозорих механізмів для запобігання шахрайству в галузі.

Перспективи розвитку автотранспортного страхування в Україні спрямовані на зростання технологічної ефективності та покращення доступності послуг для широкої аудиторії. Однак для досягнення цих цілей необхідно продовжувати інвестувати в інновації, вдосконалювати інфраструктуру та законодавство та активно працювати над покращенням взаємодії між страховими компаніями та їх клієнтами.

Отже, перспективи розвитку автотранспортного страхування в Україні значно зростають завдяки впровадженню цифрових технологій, які дозволяють спростити процеси оформлення, покращити персоналізацію тарифів та забезпечити ефективне врегулювання страхових випадків. Зростання популярності інноваційних продуктів, таких як мікрострахування та страхування підключених автомобілів, відповідає сучасним потребам споживачів та дозволяє страховим компаніям адаптуватися до нових ринкових реалій. У результаті, ці зміни відкривають нові можливості для підвищення конкурентоспроможності та якості страхових послуг в Україні.

ВИСНОВКИ

Ринок автотранспортного страхування в Україні має значний потенціал для розвитку завдяки постійному зростанню кількості транспортних засобів та потребі автовласників у захисті від ризиків. Ключовими напрямками вдосконалення є підвищення якості страхових послуг, розширення гарантійних механізмів (особливо у добровільному страхуванні КАСКО), адаптація до європейських стандартів та впровадження новітніх технологій.

Попит на автострахування стимулюється зростанням рівня ДТП, економічною нестабільністю та кредитними вимогами до страхування. Водночас проблемами залишаються висока вартість полісів, недовіра до страховиків та необхідність удосконалення законодавства.

Перспективи ринку пов’язані із посиленням державного регулювання, впровадженням європейських підходів у сфері страхування та зростанням страхової культури серед громадян.

Воєнний стан суттєво вплинув на ринок автотранспортного страхування в Україні, зумовивши ряд специфічних викликів і змін:

Основні тенденції:

1. Зменшення обсягів страхування:

– Зниження купівельної спроможності населення, зменшення кількості активних транспортних засобів та міграція громадян до інших країн призвели до скорочення попиту на страхові послуги, зокрема КАСКО.

– Частина страхувальників тимчасово припиняє дії договорів через ризики, які не покриваються стандартними страховими продуктами.

2. Зростання популярності ОСАЦВ:

– Обов’язкове страхування цивільної відповідальності (ОСАЦВ) залишається найпоширенішим видом автострахування, оскільки його наявність є обов’язковою для експлуатації транспортного засобу.

– Деякі компанії впроваджують знижки чи спрощення умов для клієнтів.

3. Вплив бойових дій:

– Поліси КАСКО зазвичай не покривають збитків, завданих бойовими діями, обстрілами, мінуванням чи іншими військовими ризиками. Це підриває довіру до страхування в умовах війни.

– У регіонах, де ведуться активні бойові дії, страхування часто неможливе через високі ризики.

4. Зміни в законодавстві:

– Регулятор (Нацбанк) адаптує вимоги до страховиків у період воєнного стану, зокрема спрощує звітність та впроваджує заходи для підтримки їхньої платоспроможності.

– Страховикам дозволено тимчасово змінювати умови договорів, щоб відповідати реаліям воєнного часу.

5. Гарантійні механізми та міжнародна інтеграція:

– Для забезпечення захисту постраждалих у ДТП в умовах воєнного стану важливим є функціонування МТСБУ (Моторного (транспортного) страхового бюро України), яке продовжує виконувати роль гаранта виплат за договорами ОСАЦВ.

– Попит на міжнародні страхові продукти, такі як "Зелена картка", зростає через переміщення громадян за кордон.

Проблеми ринку:

1. Нестабільність економіки та низька платоспроможність громадян.

2. Високий рівень ризиків, пов'язаних із бойовими діями, які страховики не покривають.

3. Зниження довіри до страхових компаній через обмеження виплат за воєнними ризиками.

4. Міграція клієнтів і зменшення кількості активних транспортних засобів.

Перспективи розвитку:

1. Вдосконалення страхових продуктів:

– Створення спеціальних програм із частковим покриттям військових ризиків.

– Розробка гнучких умов страхування для регіонів із низьким рівнем ризику.

2. Підтримка страховиків:

– Забезпечення фінансової стабільності компаній через державні програми підтримки.

– Спрощення вимог до звітності та регуляторного контролю.

3. Розширення гарантійних фондів:

– Посилення функцій гарантійного фонду для забезпечення виплат у разі неплатоспроможності страховиків.

4. Міжнародна співпраця:

– Залучення досвіду європейських країн для покращення умов страхування у період кризи.

– Збільшення використання міжнародних програм, таких як "Зелена картка".

Попри складнощі, ринок автотранспортного страхування в Україні демонструє гнучкість та поступову адаптацію до умов війни, зберігаючи свою роль у забезпеченні фінансового захисту автовласників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Курінна А. В. Сучасні тенденції страхування транспортних засобів в Україні. *Журнал східноєвропейського права.* 2019. № 59. С. 158-164.
2. Офіційний сайт НБУ. URL. https://bank.gov.ua/ua/statistic (дата звернення: 11.11.2024).
3. *Огляд небанківського фінансового сектору за 2024 р. НБУ* URL. https://forinsurer.com/files/file00758.pdf (дата звернення: 11.11.2024).
4. Департамент патрульної поліції України. URL. https://opendatabot.ua/analytics/kids-dtp-2024-4 (дата звернення: 11.11.2024).
5. офіційний сайт Моторне (транспортне) страхове бюро України. URL. https://mtsbu.ua/ (дата звернення: 11.11.2024).
6. Приказюк Н., Моташко Т. Автострахування: сучасні тренди. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2020. № 43. С. 139-148.
7. Рейтинг автострахування КАСКО. *FORINSURER.* URL. https://forinsurer.com/ratings/nonlife/24/6/42 (дата звернення: 11.11.2024).
8. Рейтинг автострахування ОСАЦВ. *FORINSURER.* URL. https://forinsurer.com/ratings/nonlife/24/6/38 (дата звернення: 11.11.2024).
9. Рейтинг автострахування «Зелена карта». *FORINSURER.* URL. https://forinsurer.com/ratings/nonlife/24/6/46 (дата звернення: 11.11.2024).
10. Рейтинг страхових компаній 2023: автоцивілка, Зелена картка, КАСКО, ДЦВ. URL. https://hotline.finance/ua/insurance-companies (дата звернення: 11.11.2024).
11. «Про страхування» (зі змінами і доповненнями) Закон України N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012р. - URL. http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5459-17
12. Говорушко Т.А. Страхові послуги: [Підручник] / Т.А. Говорушко. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 376 с.

13. Вовчак О. Д. Страхування. Навч.посібник. – Львів.: «Новий світ – 2000» 2004. – 480 с.

14. Страхування: Підручник / Керівник авт. колективу і наук. ред. С. С. Осадець. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2002. – 599 с.

15. Райзберг Б. А. Курс економіки: Підручник / За ред. Б. А. Райзберг. – ИНФРА-М. – 1997. 720 с

16. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1961-15#Text.

17. Ліга страхових організацій України. - URL: http://uainsur.com.

18. Статистика страхового ринку в Україні / Сайт інформаційного агентства «Форіншурер». - URL: https://forinsurer.com/stat.

19. Сукач О. М. Страховий ринок України: сучасні реалії та перспективи / О. М. Сукач, Л. А. Сарана // Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Серія: Економіка і менеджмент. - 2016. - № 1. - С. 106-113.

20. Бабенко-Левада В. Г. Пошук оптимальних умов трансформації страхового ринку в умовах фінансової нестабільності / В. Г. Бабенко-Левада // Ефективна економіка. -2015. -№ 3. – С. 107-111.

21. Положення про «Асоціацію «Українське медичне страхове бюро» // URL: http:// forinsurer.

22. Залетов А. Страховой рінок Украині: реалии 2008 года / Александр Залетов // Insuranse Top. – 2010. - №1. – С. 15 – 23.

23. Закон України «Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 19 травня 2011 р. № 3394-VI – URL: htt: // www.rada.gov.ua.

24. Закон України «Про внесення змін до деяких законів регулювання ринків фінансових послуг ринків фінансових послуг» від 02 лютого 2011 р. № 3462-VI – URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3462-17.

25. Закон України «Про страхування» № 2745 – III від 04.10.2001 р. (зі змінами і доповненнями). – URL: zakon1.rada.gov.ua.

26. Закон України «Про страхування» № 86/96 – ВР від 07.03.1996 р. (зі змінами і доповненнями). – URL: http://zakon1.rada.gov.ua.

27. Суслов В. Підсумки діяльності страхового ринку за 2008 рік. Проблеми, перспективи та нові напрямки державного регулювання страхової діяльності на 2009 рік. URL: http://www.dfp.gov.ua.

28. Терещенко Г.М. Проблеми розвитку недержавного пенсійного страхування в Україні / Г.Терещенко, Т.Мусатова // Фінанси України. – 2012. - №12. – С.76 – 81.

29. Ткаченко Н.В. Страхування: навчальний посібник / Наталя Ткаченко. – К.: Ліра – К, 2012. – 376 с.

ДОДАТКИ

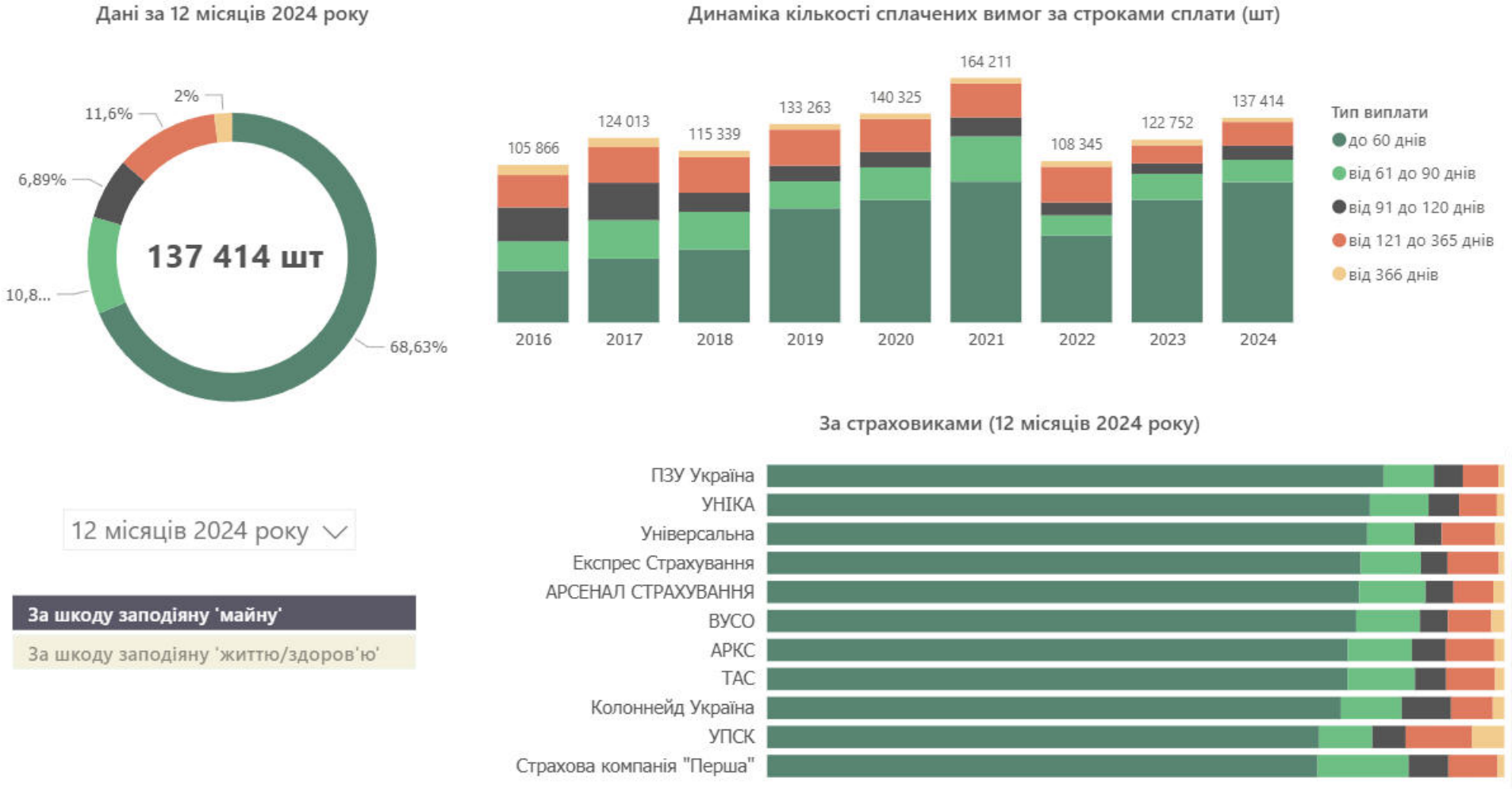
Додаток А

Показники діяльності страховиків

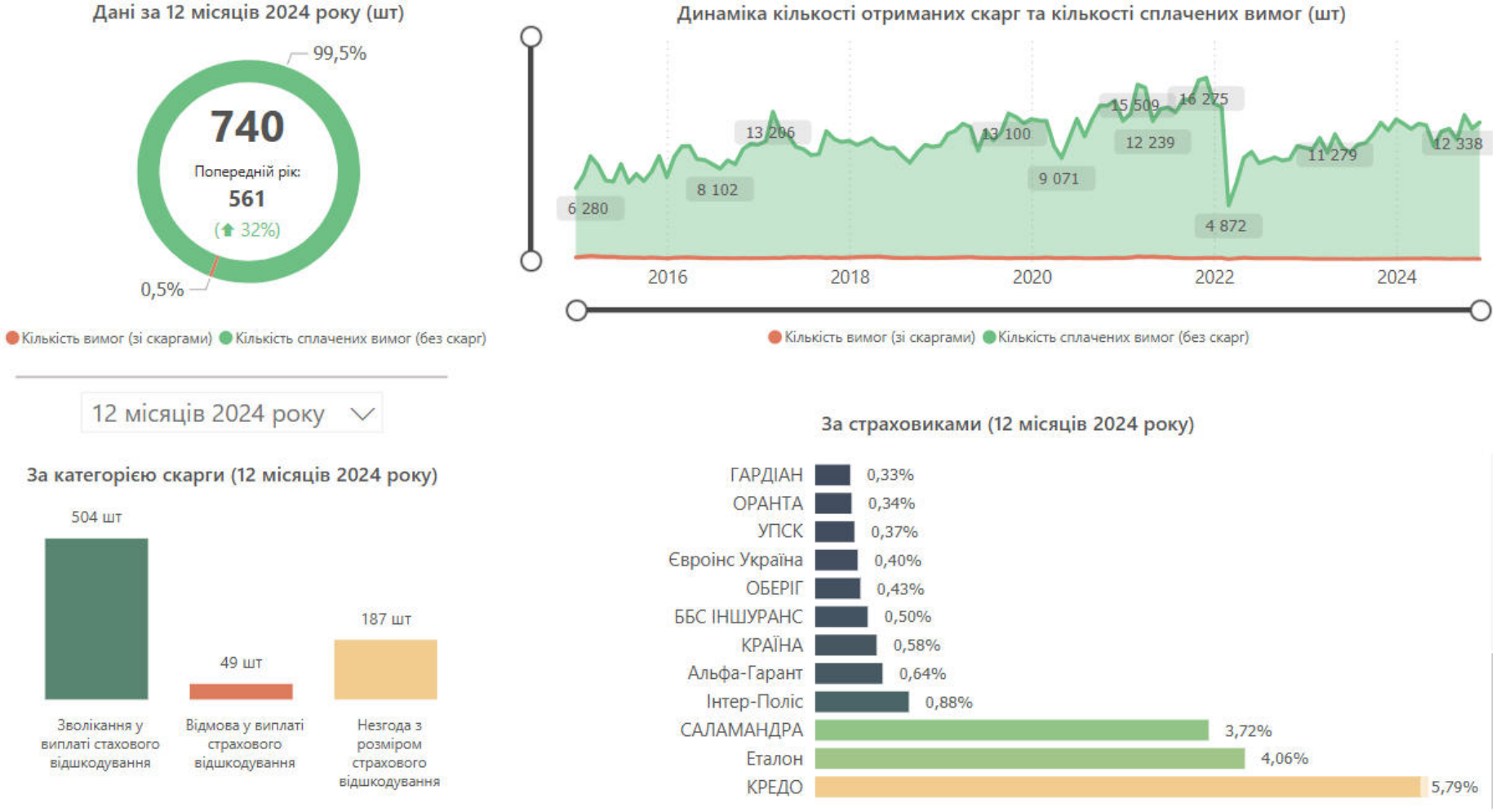
Додаток Б

Строки сплати вимог за договорами внутрішнього страхування

Додаток В

Кількість скарг від страхувальників за договорами внутрішнього страхування

Додаток Г

Основні показники здійснення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів за внутрішніми договорами в січні - грудні 2024 року у порівнянні з аналогічним періодом 2023 року

Показники	Січень - Грудень 2023 року	Січень - Грудень 2024 року	Приріст, %
Кількість договорів, що розпочали дію, шт.	7 668 851	8 098 774	5,61
в т.ч. електронних договорів страхування, шт.	5 294 637	6 221 525	17,51
Сума нарахованих страхових платежів, грн.	8 750 417 377,32	11 028 671 538,31	26,04
в т.ч. за електронними договорами страхування, грн.	6 597 062 305,23	9 070 295 058,92	37,49
Кількість вимог, врегульованих шляхом виплати страхового відшкодування, шт.	127 837	142 110	11,16
в т.ч. врегульованих з використанням «європротоколу», шт.	51 493	54 849	6,52
Нарахована сума страхового відшкодування, за врегульованими вимогами, грн.	3 846 480 617,83	4 810 288 804,33	25,06
в т.ч. за врегульованими з використанням «європротоколу», грн.	854 009 286,57	1 034 013 281,16	21,08

Додаток Ґ

Основні показники здійснення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів за внутрішніми договорами в січні - грудні 2022 року у порівнянні з аналогічним періодом 2021 року

Показники	Січень - Грудень 2021 року	Січень - Грудень 2022 року	Приріст, %
Кількість договорів, що розпочали дію, шт.	9 022 245	7 182 329	-20,39
в т.ч. електронних договорів страхування, шт.	4 543 729	4 438 409	-2,32
Сума нарахованих страхових платежів, грн.	7 191 232 818,32	7 007 717 211,20	-2,55
в т.ч. за електронними договорами страхування, грн.	4 024 791 954,87	4 795 748 444,01	19,16
Кількість вимог, врегульованих шляхом виплати страхового відшкодування, шт.	173 436	110 625	-36,22
в т.ч. врегульованих з використанням «європротоколу», шт.	62 399	43 640	-30,06
Нарахована сума страхового відшкодування, за врегульованими вимогами, грн.	3 649 543 699,76	2 769 092 759,87	-24,12
в т.ч. за врегульованими з використанням «європротоколу», грн.	671 856 398,37	578 545 878,92	-13,89